

DOMOVINA

Upravištvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana,
Knaflijeva ul. št. 5 II nadstrop. telefoni od 3122 do 3126
Račun poštne hranilnice podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaia vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 polletno 18 celo-
letno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12,
polletno 24, celoletno 48 din — Amerika letno 1 dolar.

Draginja terja majhno povišanje naročnine

Dolgo smo odlašali, toda naposled smo se le morali odločiti za neznatno povišanje naročnine. Kakor so se podražili živež, obleka in druge vsakdanje reči, so znatno dražji tudi papir, tiskarsko črnilo in druge tiskarske potrebščine. Če bi se dosledno ravnali po draginji tiskarskih potrebščin, bi bil povišek naročnine mnogo večji, toda »Domovina« je povišala naročnino le za nekaj dinarjev, to je za toliko, da bo lahko izhajala v istem obsegu kakor doslej. Povišanje naročnine bo veljalo od novega leta dalje. Po novem letu bo znašala celoletna naročnina 44 dinarjev (doslej 36), polletna 22 dinarjev (doslej 18) in četrletna 11 dinarjev (doslej 9). Za inozemstvo pa bo stala »Domovina« celoletno 60 din.

To ni mnogo, kar mora vsakdo priznati in noben resnični prijatelj »Domovine« nam ne sme zameriti, saj smo morali to storiti v stiski, ki so nam jo zakrivila usodni časi. Vsa-

kdo, ki malo pomisli, se bo le čudil, da pri tako naraščajoči splošni draginji nismo že prej povišali naročnine, posebno še, ker je naročnina za »Domovino« bila že tako izredno nizka.

Prijatelji in prijateljice »Domovine«, od vas pričakujemo; da nam boste ostali zvesti, kakor doslej in nam v redu plačevali naročnino, od katere list izhaja. Kdor je še kaj dolžan, naj nemudno stori svojo dolžnost nasproti listu, s katerim je bil gotovo zmeraj zadovoljen. »Domovina« se trudi zmeraj prav obveščati svoje bralce in jim dajati smernice, ki vodijo samo k dobremu. Tudi proti zabavnemu štivu »Domovine« se ne pritožuje, kar sklepamo iz številnih pisem, ki jih dobivamo od zvestih naročnikov in naročnic.

»Domovina« za naročnika, naročnik za »Domovino« je naše staro geslo, ki ga neznatni povišek naročnine za komaj osem dinarjev na leto ne sme ovreči. Prijatelj ostane prijatelju tudi v stiski zvest!

V usodnih trenutkih je vsa Jugoslavija enodušna

»Narodna odbrana« objavlja uvodnik pod naslovom: »Izginila je malodušnost«. V njem najprej ugotavlja, da spada med značilne lastnosti našega naroda dejstvo, da se lahko preko noči otrese vseh osebnih in strankarskih sporov, ko pozna, da gre za državne koristi. Nato list nadaljuje:

»Jugoslovenci nismo v svoji viharji preteklosti nikdar hlepeli po tuji zemlji. Borili smo se za svojo neodvisnost, nikdar pa za to, da bi podjarmili tuje narode. Zaradi tega je tudi povsem naravno, da je ostala Jugoslavija v zdajšnjem svetovnem spopadu nevtralna. Zadnjih dvajset let je Jugoslavija ponovno dokazala vsemu svetu, da je vredna svobode in vseh neštetihi žrtev, ki so padle za njeno ustanovitev. Jugoslavija je mlado stvarjenje. Zato smo jo doslej videli samo pri plodnem delu v tekmi z drugimi na-

prednimi in prosvetljenimi narodi. Nismo pa imeli priložnosti videti, kako se bo držala v hudih urah. Priložnost za to ji je dal govor bolgarskega poslanca Petra Dumanova, ki je postavil zahtevo po Južni Srbiji.

Kakor je svoje dni nastopila mala Srbija kakor en mož v obrambi svojih življenjskih koristi, tako je tudi Jugoslavija po govoru Dumanova skočila na noge kakor en mož. Čez noč so bile potisnjene v stran vse osebne in strankarske zadeve. Z njimi pa je izginila tudi malodušnost. Jugoslavija je dala tako nedolžen odgovor, da je zbudila spoštovanje po vsem svetu. Jugoslavija je pokazala vsem in vsakomur, da ni država, ki pristaja, da se ji reže živo meso s telesa. V Jugoslaviji bo branil sleherni Jugosloven svojo grudo kakor zenico v očeh.«

Letos bi se zimsko krmljenje kokoši obneslo

Rejo kokoši prištevamo med pomembne panoge našega narodnega gospodarstva. Izvozni podatki kažejo, da so perutninski pridelki, med katere prištevamo zlasti jajca, med najpomembnejšimi izvoznimi predmeti. Poleg tega pa je tudi domača poraba precej velika. Kakovost jajc pa je zelo odvisna od krmljenja kokoši.

Krmljenje kokoši je poleti zelo preprosto in poceni, ker najdejo živali povsod v naravi precej hrane. Zato jih skrbna gospodinja krmi le enkrat dnevno, in to proti večeru eno ali dve uri pred solnčnim zahodom. Da-

je jim odpadke zrnja ali pa čisto zrnje (2 do 3 dkg dnevno na vsako odraslo kokoš).

Drugače pa je s krmljenjem pozimi, ko zapade prva jesenska slana in pobeli sneg na ravo, kjer so si kokoši iskale svoj živež. Zimsko krmljenje je drago in težko. Zato je priporočati gospodinjam, da v jeseni število kokoši zmanjšajo in odstranijo zlasti vse starejše kokoši in sploh take kokoši, ki so slabe jajčarice. Obdržati je le dobro razvite zgodnje jajčarice, ki z dobro nesnostjo jajc vsaj delno krijejo stroške zimske prehrane. Zlasti v sedanjem času, ko narašča draginja

iz dneva v dan in mnogo potrebnih reči tudi primanjkuje, so jajca velike vrednosti. Njih cena je precej visoka, zato je nesnost kokoši za vsako gospodarstvo velike važnosti, zavolj česar je tudi pravilno krmljenje kokoši v zimskem času zelo priporočljivo.

Če hočemo, da bo nesnost kokoši pozimi ustrezala potrebam, moramo gledati na to, da dobijo kokoši tudi pozimi dovolj beljakovin.

Primerna krma kokoši zjutraj so žganci, ki sestojijo iz kuhanega in zmečkanega krompirja, dobrih debelih pšeničnih otrobov in drobirja od suhe detelje. Taki žganci morajo biti trdi, brez vode. Če naredimo žgance z večjo količino otrobov in manjšo krompirja, dajemo s tem kokošim več beljakovin. Deteljni zdrob pa vsebuje precej rudninskih snovi in tudi precej beljakovin. Suha detelja je prav dobro krmilo, ki pa se žal vse premalo pri nas uporablja. Za kokoši se mora detelja še prav mlada pokositi, to je pred cvetjem, ker vsebuje taka detelja precej beljakovin in je tudi prav lahko prebavljiva.

Večerno krmljenje pa sestoji iz zrnja, ki naj bo vsak dan druge vrste. Krmimo lahko razen rži, ki je zelo težko prebavljiva, vse vrste žit, ki so na razpolago: pšenico, oves, ječmen, ajdo, proso in turščico. Od turščice sicer ni pričakovati jajc, ker je močno zgoščeno krmilo in ima najmanj beljakovin, pač pa se kokoši od nje debele. Od naštetih krmil dajemo dnevno 5 do 6 dkg vsaki kokoši.

Pozimi je krmiti kokoši blizu kokošnjaka pod kako streho, nikoli pa ne v kokošnjaku samem, ker na ta način živali preveč ostajajo v kokošnjaku, kar ni zdravo zanje.

Pri taki krmi bodo kokoši primerno hranjene in bodo nesle tudi nekaj jajc. Če pa hočemo, da bodo kokoši nesle večje število jajc, jim moramo dajati še več beljakovin, ki jih primešamo med jutrne žgance. Toda beljakovine moramo kupiti in so precej drage, kar bi se za naše razmere skoraj ne izplačalo. Sicer izdelujejo pri nas že razna kokošja krmila, vendar so predraga. Dobe pa se tudi cenena beljakovinasta krmila. Tako na primer oljnate tropine. Enako fižol, ki ga imamo doma, poln beljakovin. Ker pa izrabljajo kokoši boljše beljakovine živalskega izvora kakor rastlinskega, zato jim kaže dajati le del beljakovin v tropinah ali fižolu, drugi del beljakovin pa takih, ki so živalskega izvora. Med te prištevamo krvno moko, ki je precej draga, posneto mleko, ki se daje med jutrne žgance. Tudi sveže kosti, ki se jih držijo ostanki mesa, so dobro krmilo. Kjer je dovolj kosti na razpolago, bi kazalo nabaviti stroj za drobljenje kosti. Zdrobljenih kosti pa ni mešati med jutro hrano, ampak jih pokladajte vsak dan enkrat v koro.

Kokoši potrebujejo tudi pozimi svežega zelenja, ki ga jim dajemo navadno opoldne. Pokladati jim je vse zelene odpadke iz kuhinje, kakor solato, ohrovt, repne cime, zelje, svežo peso, ki se obesi v primerno višino, da jo kljujejo. To je dobro tudi zato, da se živali gibljejo in ogrejejo.

Če kokoši pridno neso, jim zmanjka tudi apna. Dobro je, da jim vržemo nekaj jajčnih lupin, katere živali prav pridno zobljijo. Zato ne kaže jajčne lupine poleti zametavati, temveč jih je hraniti na primernem prostoru za zimsko krmljenje. Dober je tudi zidni omet, v katerem dobe kokoši apno in za delovanje želodca potrebne kamenčke. Seveda

ne smete nikoli pozabiti pitno vodo, ki je živalim pozimi zelo potrebna.

Dobro krmilo, ki ima obilo beljakovin, so rjavi hrošči, ki pa so na razpolago le vsako četrto leto. Rjavi hrošči imajo v posušenem stanju tretjino beljakovin. Ker moramo rjava hrošča kot nevarnega škodljivca pridno zatirati, je zelo priporočljivo, da jih ob hro-

ševem letu polovimo, pobijemo, posušimo in nato shranimo na suhem mestu za zimo.

Zimsko krmljenje kokoši torej ni tako preprosto kakor letno, ker terja nekaj več truda, vendar je potrebno in se izplača. Ker je pozimi manj dela, je tudi to prav lahko vršiti pri vsakem gospodarstvu.

Miroljubnost ima svoje meje

»Narodna odbrana« objavlja članek »Ne bojimo se smrti«. V njem pravi med drugim:

»Jugoslovenci se ne bojimo bombnikov in ostalega modernega orožja. Način vojskovanja se menjata, smrt pa je ostala nespremenjena. Kakršna je bila pred tisočletji, taka je danes in bo ostala tudi v bodoče. Jugoslovanski narod ne pozna razlik v hrabrosti umiranja borcev na Kosovu, v Karadjordjevih vstajah ali pa v svetovni vojni. Včasih so umirali naši pradedje od udarcev sabel in kopij, pozneje od krogel kremenjač, brzo metk in streljanih, jutri bomo padali, če bo treba, pod ognjem letalskih bomb in tankov-

skih granat. Smrt je lahka, če je smoter vreden umiranja.

Danes je za nas vse glavno samo eno: obvarovati se izdajalcev, malodušnežev in plačancev. Svoje domače zadeve bomo uredili, ko bo čas za to, sami med svojimi štirimi stenami. Danes pa smo vsi enodušni v odločni volji, braniti meje svoje države in svojo svobodo. Jugoslovenci smo miroljuben narod, ker smo v stoletjih borb prelili že preveč krvi. So pa reči, pri katerih niti trenutek ne bi pomišljali spet seči po orožju, pa naj se zgodi potem, kar se hoče. Prve med temi rečmi so svoboda, neodvisnost in neokrnjenost naše države.

Angleži se na grškem bojišču učijo

Da se Angleži v zdajšnji vojni tudi marsičesa nauče, kar jim utegne v bodoče dobro služiti, ni dvoma. Tako so se gotovo mnogočesa naučili že na Poljskem, Norveškem, v Holandiji in Belgiji. Zdaj pa se uče na grško-italijanskem bojišču.

S tem vprašanjem se bavi angleški časopis »Daily Telegraph«. Med drugim poudarja list, da je angleško letalstvo imelo na Grškem lepo priložnost prvikrat preizkusiti svoje načine letalskih napadov, načine, do katerih so angleški strokovnjaki prišli po dolgotrajnem preučevanju. Za zaključek pripominja angleški letalski strokovnjak, ki je objavil to razpravo v »Daily Telegraphu«, da je trdno prepričan, da je angleško letalstvo zdaj sposobno sodelovati z vojsko na kopnem mnogo učinko-

viteje kakor pa pri prejšnjih spopadih na zapadu. V grški vojni je angleško letalstvo zelo pogosto začelo napadati sovražnika v strmo-glavih poletih. Angleški letalci so izkoristili prednosti nizkih poletov bombnikov. Grška vojna bo angleškemu letalstvu dala lepo priložnost, da temeljiteje preskusi svoj način vojskovanja in svoje zamisli, ki so stare komaj nekaj mesecev. Grške skušnje bodo dragocene pri pripravi za veliko angleško ofenzivo, brez katere si ni mogoče zamisliti uspešnega konca vojne.

Kakor se vidi iz teh izvajanj angleškega letalskega strokovnjaka, se Angleži pripravljajo celo na ofenzivo. Letalski strokovnjak žal ne pove, kako si angleška vojska zamišlja ofenzivo, ki gotovo ne bo lahka reč.

Letos smo pridelali precej krompirja

Lani smo v naši državi pridelali malo manj ko 14 milijonov metrskih stotov krompirja in je povprečni pridelek na hektar znašal 52 metrskih stotov. Podatki o letošnji letini pa govore, da je bil pridelek na hektar mnogo boljši, in sicer je znašal povprečno po 70 metrskih stotov. V celem smo pri nas pridelali približno 19 milijonov metrskih stotov krompirja. Letošnji pridelek krompirja je največji v zadnjih 10 letih.

Po teh podatkih je torej neosnovana vsaka bojazn, da bi utegnili priti do pomanj-

kanga krompirja. Zanimivo pa je, da listi, ki prinašajo te številke, tožijo, da je krompir predrag. Zlasti se sklicujejo na to, da ubožno mestno prebivalstvo ne zmore takih cen. K temu je pripomnil samo to, da krompir ni drag zaradi tega, ker bi ga primanjkovalo, temveč zavoljo dragine drugega blaga, ki ga kmet kupuje. Ni pač mogoče, da bi moral kmet prodajati svoje pridelke po nizki ceni, potrebščine pa kupovati po nedosežnih cenah.

Reja kuncev bi bila v teh časih posebno pomembna

V časih, v kakršnih živimo, je gotovo med najvažnejšimi vprašanji vprašanje prehrane malega človeka. Razumljivo je, če se v raznih državah trudi, da bi se položaj srednjega stanu gmotno dvignil, kajti s kolikor toliko povoljno rešitvijo tega vprašanja bi se odstranilo nešteto težav.

Poglavitna prizadevanja gredo za tem, da bi se mali človek gospodarsko okrepil, da bi imel lastni dom in skromno prehrano za družino. Tako podpirajo zidavo družinskih hišic, pospešujejo vrtnarstvo in sadjarstvo in podpirajo rejo malih živali. Obravnavali smo

že na tem mestu rejo malih živali, češ, da jo je treba čim bolj pospeševati prav zdaj, ko je položaj tak, da ne veš, kako bo s prehrano. Pri nas je reja malih živali še zmeraj slabo razvita, četudi imamo vse pogoje za lep razvoj. Z rejo malih živali, zlasti kuncev, bi se lahko bavili meščani, ki imajo hišice z vrtovi, mali posestniki na deželi, rudarji, ki imajo svoje hišice z zemljo in mnogi drugi. Reja malih živali bi bila lahko stalna pridobitna panoga siromašnejših ljudi. V teh časih pa bi bila še posebno pomembna, ker živeža vsekakor ni preveč.

Društvo rejcev malih živali nedvomno mnogo stori za pospeševanje te gospodarske panoge, vendar pa bi morala v večji meri sodelovati pri širjenju te panoge tudi oblastva, odnosno banovina. Mislimo tu predvsem na rejo kuncev, ki ni draga, med tem ko se reja kokoši manj izplača.

Omenjeno društvo, ki je v Ljubljani že mnogo storilo za rejo malih živali, bi se moralo prav s pomočjo banovine posvetiti tudi deželi, zlasti v krajih, kjer vlada veliko pomanjkanje, na primer v Halozah. Zdaj pozimi se ne da mnogo napraviti, a na pomlad se je treba takoj lotiti dela. Pri pospeševanju reje kuncev je treba gledati zlasti na to, da bo rejec znal ravnati z živalmi, ki jih kakšna kužna bolezen iztrebi prav do zadnje, kar navadno za zmeraj vzame ljudem veselje do reje teh občutljivih živalic.

Druga skupina sezonskih delavcev je prispela

Maribor, decembra

V soboto je prispela v Maribor druga skupina sezonskih delavcev iz Nemčije. Bilo jih je 415, skupno z otroki pa 430. Z drugo skupino so se pripeljali predvsem oni sezonski delavci, ki so bili zaposleni v manjših skupinah pri posameznih gospodarjih na Bavarskem in v Porenju. Nekateri med njimi se bodo po novem letu vrnili nazaj na delo. Glede zasluzka so se potniki druge skupine bolj pohvalili.

Med sezonskimi delavci so bili tudi Nemci iz Bačke.

Pri sprejemu so bili topot navzočni trije odposlanci hrvatske banovine. Po gostitvi v postajni gostilni jih je bilo okoli 200 odpravljenih v Zagreb, odnosno čez Zagreb v Vojvodino in Dalmacijo, 145 v Čakovec, 80 pa v Mursko Soboto.

Iz kolonij ameriških rojakov

Nove orgle so blagoslovili v Clevelandu v slovenski cerkvi sv. Lovrenca. Slovenska kolonija je priredila pri tej priložnosti koncert cerkvene glasbe, pri katerem je pel tudi operni pevec Anton Šubelj.

V Clevelandu je po dolgi in mučni bolezni umrl rojak Jožef Ropotec v starosti 57 let. Rajniki je bil doma iz Gradišča pri Divači. Zapušča ženo Rozo, rojeno Kužnikovo in sina.

V Clevelandu je na svojem domu umrl rojak Jože Petrič v starosti 49 let. Pokojnik je bil doma iz Sodražice pri Ribnici na Dolenjskem in je prišel v Ameriko pred 35 leti. Zapušča ženo Frančiško, sina in hčerko.

V Clevelandu je umrl v bolnišnici Janez Mišmaš v starosti 46 let. Pokojnik je bil doma iz Ambруса pri Zužemberku na Dolenjskem in je prišel v Ameriko pred 30 leti. Zapušča ženo.

V Park Hillu je umrl za premogarsko nadoho rojak Jože Modic v starosti 63 let. Doma je bil iz Ivanjega sela pri Raketu na Notranjskem in je prišel v Ameriko pred 40 leti. Veš čas je delal v premogovnikih. Zapušča ženo in 11 otrok.

V Bessemenu je naglo umrl rojak Rudolf Miglič v starosti 67 let. Podlegel je srčni napadu. Pokojnik je bil doma iz Ribnice na Štajerskem. Bil je samski in zapušča brata.

V Milwaukeeju je bil Franc Klančnik, 21-letni slovenski fant, ki je letos aprila ustrelil svojega očima od porote spoznan za krivega in obsojen na večletno ječo v državni kaznilnici v Waupunu. Klančnik, kateremu je sodnik šest mesecev preiskovalnega zapora vstrel v kazni, bo po dveh letih in desetih mesecih lahko zaprosil za odpust ostale kazni.

MOŽ IN ŽEN

Žena: Mislim, da si že pozabil, kar nama je rekel župnik pred oltarjem.

Mož: Nisem. Rekel je, da ljubezen v vse veruje, v vse upa in vse odpušča. Ni pa rekel, da tudi vse požre, kar se skuha...

Politični pregled

V torek dopoldne je

govoril nemški kancelar Hitler v neki berlinski tvornici orožja vsemu delavstvu nemške oboroževalne industrije.

Rekel je med drugim, da je na svetu nepravilna razdelitev zemskih dobrin. Nemci, ki jih je 85 milijonov, so po tej razdelitvi dobrin najhujše prizadeti. Drugi narod, ki je tudi zelo prizadet, so Italijani. Hitler nato naglašal, da je prvi razlog zdajšnje borbe, prav v nepravilni razdelitvi sveta. Dalje je govoril o zahtevi po nemški narodni skupnosti in o nemški zahtevi po odpravi zunanjepolitičnih sleparstev, ki da so prišla do izraza v versailleski mirovni pogodbi, katera da je imela zgolj namen onemogočitve nemške narodne skupnosti in odvzem kolonij. Hitler je zelo ostro obsojal demokracijo in naglašal, da ni hotel vojne. Na koncu je izjavil, da Nemčije ni mogoče uničiti ne vojaško, ne s časom, ne na gospodarskem področju. Izrekel je prepričanje, da bo Nemčija zmagala.

Vesti atanske telegrafске agencije javljajo da so

grške čete dalje napredovale. Zasedle so Premeti, Argirokastro, Santi Quaranto, Delvino

in še dalje napredujejo. Po grških vesteh sta zasedbo mesta Argirokastro sedaj v grških rokah že ena sedmina albanskega ozemlja in četrtina prebivalstva Albanije. Grki so pri zasedbi Argirokastro zajeli veliko število italijanskih vojakov. Zaplenjeno je bilo tudi mnogo vojnega materiala, ki so ga lahko Grki delno takoj uporabili proti Italijanom. Italijanske vesti javljajo, da so Italijani izvršili strateški umik. Vsekakor je grško poveljstvo pri napredovanju zelo previdno, ker pričakuje italijanske protiofenzive.

Iz Aten poročajo: Ko se je v Atenah izvedelo, da je grška vojska zasedla Argirokastro, je zavladalo med prebivalstvom veliko navdušenje.

Vse Atene so bile takoj v zastavah, vsi zvonovi v atenskih cerkvah so pričeli zvoniti in sirene na vseh ladjah v pirijskem pristanišču so zatulile.

Velik soredov manifestantov v katerem je bilo tudi mnogo grških in angleških vojakov, je krenil pred zgradbo generalnega štaba. Tam sta se pokazala na balkonu kralj Jurij in ministrski predsednik Metaksas. Ministrski predsednik Metaksas je poslal oddelkom, ki so zasedli Argirokastro, brzojavko, v kateri jim čestita in se jim zahvaljuje za uspeh v imenu grškega naroda.

Reuter poroča, da je začela angleška vojska v Zapadni puščavi v Egiptu veliko ofenzivo.

Prvi uspeh angleških čet je bilo zavzetje 2 italijanskih taborišč, kateri je italijansko vojaštvo ogorčeno branilo. Vest pravi, da je bila večina italijanskih vojakov, ki so bili pri tej priliki ujeti, libijska. Libijci sploh sestavljajo dve potni celotnega števila italijanskih čet na tem bojišču. Po poročilu poveljstva angleške vojske na bližnjem vzhodu so angleške čete v Zapadni puščavi zajele doslej nad 4000 ujetnikov in mnogo sredno velikih tankov. Nekateri nevtralni listi menijo, da je dvomljivo, če bo mogoče Angležem zaradi neugodnega časa izvesti ofenzivo večjega obsega.

Newyork Herald Tribune piše, da je bil iz ameriških bančnih vrst stavljen

predlog, po katerem naj bi Amerika dala Angliji posojilo dveh in pol milijarde dolarjev.

kot poročstvo pa bi Amerika dobila nadzorstvo nad pridobivanjem zlata v angleškem imperiju za prihodnjih pet let. List pravi, da je bilo o tem predlogu govora na nedavnem gospodarskem sestanku v ameriškem finančnem ministrstvu.

Pretekli teden so bila letalska bombardiranja nemških letal nad Anglijo in angleških nad Nemčijo še hujša in je bil v noči na ponedeljek izvršen doslej

najstrašnejši nemški letalski napad na London. Napad je izvršilo okoli tisoč letal in odvrlo 700.000 kg rušilnih in zažigalnih bomb, ki so povzročile silno opustošenje. Angleška letala pa so v manjših skupinah bombardirala razne kraje, med njimi zlasti Düsseldorf. Zadnje dni so nemški napadi malo popustili.

Budimpeštanski dnevnik »Magyarorsag« ob javlja razgovor z jugoslovanskim ministrom pravde dr. Lazarjem Markovićem.

o potrebi čim tesnejših odnosov med Jugoslavijo in Madžarsko.

Marković je dejal med drugim: Naši državni kmetijski državi, Madžarska pa je poleg tega še močno industrializirana. V zdajšnjih prilikah je jugoslovanski trg prikladno tržišče za izdelke madžarske industrije. Jugoslovanski in madžarski narod imata vrsto sličnih lastnosti. Oba sta prežeta z nacionalno mislijo. Jugoslovanski kakor madžarski narod smatra za največjo svojo svetinjo narodno neodvisnost in svobodo. Zaradi tega se tudi medsebojno spoštujeta. Danes se spreminja oblika Evrope. Madžarska in Jugoslavija ne moreta igrati glavne vloge pri uvajanju novega reda v Evropi. Potrebno pa je, da hodita obe državi pri preurejanju Evrope po skupni poti in ne več ločeno kakor doslej. Naša prva naloga je danes čim bolj poglabiti prijateljstvo med našima narodi.

Razno časopisje mnogo razpravlja o zblizanju med Jugoslavijo in Madžarsko.

Beograd je obiskal madžarski zunanji minister grof Csaky in bo po neki ameriški vesti podpisal madžarsko-jugoslovansko prijateljsko pogodbo. V Budimpešti tolmačijo zblizanje med obema državama kot trdno podlago za odvrnitev razširjenja vojne na ostali Balkan.

Iz Aten poročajo,

da angleška v znatni meri sodeluje na grškoitalijanskem bojišču.

Nekajkrat so bombardirali tudi Valono in druge kraje v Albaniji. Kaže, da je precej angleških letal v Grčiji. Angleška letala so po Reuterjevi vesti pripeljala v Albanijo znatno število albanskih nacionalistov ter jih spustila za italijanske postojanke. Ti Albanci zdaj napadajo italijanske čete v ozadju.

Beograjska »Politika« objavlja izjavo, katero je dal njenemu sofijskemu dopisniku bolgarski zunanji minister Popov. V tej izjavi je Popov rekel tudi tole: »Lahko sporočite, kakor sem bil že v sobranju dejal, da

ni prav nobenega povoda za kakršne koli prepire med Bolgarijo in Jugoslavijo.

Ni treba oosvečati velike pozornosti raznim malenkostim. Smoter naših prijateljskih odnosov je tako pomemben in velik, da to ni treba posebej poudarjati. Nato se je zunanji minister Ivan Popov živo zanimal za svoje številne prijatelje v Beogradu in takole zaključil izjavo: »Napišite, da je zame ohranitev prijateljskih odnosov med Bolgarijo in Jugoslavijo tako danes, kakor je bilo tudi poprej, najvažnejše vprašanje. Ti odnosi so prva točka v mojem političnem načrtu. To sem dokazal tedaj, ko sem bil v Beogradu. Moje prijateljstvo do Jugoslavije se ni nič zmanjšalo. Za vašo državo čutim s takšnim srcem kakor sem poprej. Napišite tudi, da zelo cenim delo predsednika vlade Cvetkovića in zunanjega ministra Cincar-Markovića, s katerim sem imel priliko lepo in brez nesporazumov delovati že tedaj, ko sem bil bolgarski poslanik v Beogradu.

Iz Moskve poročajo,

da se angleško-japonski odnosi čedalje bolj zaostrujejo, in da obstoji možnost oboroženega spopada.

Japonci zbirajo velike množice vojaštva v neposredni bližini Hongkonga, zlasti na otoku Hainanu. Prav tako poročajo o zbiranju japonske vojske v francoski Indokini.

Moskovska agencija Tass prinaša nekaj podrobnosti o uspehu, ki ga je dosegla kitajska vojska

v sredno kitajski pokrajini Hopeju. Dne 23. novembra so začeli Japonci večjo ofenzivo ob reki Jangceju v severnozpadni smeri od Ičanga. V ofenzivi so sodelovale štiri japonske pehotne divizije. Čez nekaj dni so odgovorili Kitajci s protinapadom, ki je bil do 29. novembra tako uspešno izveden, da so se morali Japonci vrniti v svoje izhodiščne postojanke. Boji so se razvili tudi južno od reke Jangceja. Tu so Japonci 1. decembra z znatnimi ojačenji izvedli napad na kitajske postojanke, a 2. decembra so Kitajci s protinapadom pognali Japonce nazaj.

Reuter poroča: Vodja svobodnih Francozov general de Gaulle je imel govor po radiu, v katerem je izrazil mnenje, da je zdajšnji trenutek zaradi grških uspehov v Albaniji primeren.

da stopi Francija spet v vojno proti Italiji.

General de Gaulle je dejal, naj bi vojaške akcije proti Italiji začela francoska mornarica, poleg tega pa francoska vojska v Severni Afriki v Siriji. General de Gaulle je končal svoj govor s pozivom na francoske vojake: »Združite se s svobodnimi Francozi, da bomo skupaj korakali na poti časti in dolžnosti.«

Tuje časopisje javlja, da je posebni sovjetski odposlanec obiskal bolgarskega kralja in mu sporočil,

da bo Rusija jamčila Bolgariji varnost proti napadu s katerekoli strani.

Vest pravi, da še ni znano, kako je odgovorila bolgarska vlada na ta predlog.

V Moskvi je bil 6. t. m.

podpisan sporazum o trgovini, plovbi in plačevanju med Sovjetsko zvezo in republiko Slovaška.

Pogodba določa vzajemno izvajanje določbe o največjih ugodnostih in ureja pravni položaj sovjetskega trgovinskega zastopstva na Slovaškem. V smislu sporazuma bo Slovaška izvažala v Sovjetsko zvezo kable, električne motorje, železne cevi, prejo in druge predmete. Kovietska zveza pa bo uvažala na Slovaško volno, žito, fosfat in drugo.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali: v ljubljanski okolici: voli I. po 9, II. po 8,50, III. po 7 do 8, telice I. po 8 do 8,50, II. po 7 do 8, III. po 6, krave I. po 7 do 8,50, II. po 6 do 7, III. po 4, teleta I. po 10, II. po 9; v Ljutomeru: voli I. po 9, II. po 7,50, III. po 5 do 6,50, telice I. po 6,50, III. po 5,50 do 6,50, krave II. po 5,50 do 7, III. po 4,50 do 5,50, teleta II. po 8 do 9; v Kranju: voli I. po 9,25, II. po 8,50, III. po 7, telice I. po 9,25, II. po 8,50, III. po 7,25, krave I. po 8,50, II. po 7,25, III. po 6,50, teleta I. po 12,50, II. po 11,50; v dravogradskem srezu: voli I. po 8,50, II. po 7,50, III. po 6,50, telice I. po 8, II. po 7, III. po 6, krave I. po 7, II. po 6, III. po 5, teleta I. po 9, II. po 8 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali v ljubljanski okolici: špeharji po 14, pršutarji po 10 do 11, v Kranju: špeharji po 15 do 16, pršutarji po 14 do 15, v Ljutomeru: pršutarji po 9 do 15, v Ptuj: pršutarji po 11,50 do 12, pitane svinje po 12,50 do 14, plemerske svinje po 10 do 12, v dravogradu: špeharji po 15, pršutarji po 13 din. Prasci za rejo so bili: v Kranju 7 do 8 tednov stari po 200 do 250, v Ptuj po 150 do 230 din za rilec.

KREMA. V ljubljanski okolici: seno 100 do 130, slama 60, v Krškem: lucerna 125, seno 100, slama 60, v Črnomlju: seno 110, slama 50, v dravogradu: lucerna 150, seno 100 do 120, slama 50 do 60, v Kranju: lucerna 125, seno 125 do 150, slama 75, v Ljutomeru: lucerna 120, seno 100, slama 75 din za 100 kg.

SIROVE KOŽE. V ljubljanski okolici: goveje 28 do 30, telečje 26, svinjske 10 do 12, v krškem: goveje 20, telečje 22, svinjske 12, v Črnomlju: goveje 28 do 29, telečje 30 do 31, svinjske 8 do 9, v Kranju: goveje 30, telečje 26 do 28, svinjske 10 din za kg.

VOLNA. V Kranju: neoprana 68 do 72, oprana 92, v dravogradu: neoprana 30, oprana 34 din za kg.

ZABELA. V ljubljanski okolici: slanina 25, svinjska mast 28, v Krškem: slanina 26, svinjska mast 30, v Ljutomeru: slanina 24, svinjska mast 25, v Kranju: slanina 24 do 26, svinjska mast 26 do 28 din za kg.

MED. V ljubljanski okolici 28, v Krškem 26, v Kranju 32 do 40, v Dravogradu 24 din za kilogram.

JABOLKA. V ljubljanski okolici 4 do 8, v Kranju 4.50 do 8, v Dravogradu 3 do 5, v Slovenjem Gradcu 3 do 6 din za kg.

KROMPIR. V ljubljanski okolici 150 do 175, v Krškem 150, v Črnomlju 125 do 140, v Kranju 175 do 200, v Trbovljah 200, v Dravogradu 175 do 200 din za 100 kg.

MOKA. V Dravogradu: pšenična 5 do 9, turščina 4.25, ajdova 6.50 do 7.50, v ljubljanski okolici: pšenična 5 do 9, turščina 500 do 700, ajdova 6.50 do 9.00, v Krškem: pšenična do 9, turščina 4.50, ajdova 6 din za kilogram.

SIROVO MASLO. V ljubljanski okolici 32 do 48, v Krškem 48, v Kranju 48 do 52, v Dravogradu 40 do 50, v Slovenjem Gradcu 50 din za kg.

FIZOL. V ljubljanski okolici 5 do 7, v Krškem 6, v Črnomlju 7 do 7.50, v Kranju 6 do 10, v Dravogradu 5.50 do 6 din za kg.

VINO. V krškem okolišu se je dobilo pri vinogradnikih navadno mešano vino po 10, finejše sortirano pa po 12 din za liter.

TRDA DRVA. V ljubljanski okolici 160, v Krškem 120, v Črnomlju 95 do 100, v Kranju 140 do 150, v Dravogradu 110 do 140, v Slovenjem Gradcu 125 din za kubični meter.

JAJCA. V Kranju 2, v Dravogradu 1.50 do 2, v Trbovljah 2, v Slovenjem Gradcu 1.80, v ljubljanski okolici 1.75 do 2 din za kos.

MLEKO. V ljubljanski okolici 3, v Kranju 2.50 do 3, v Dravogradu 2.50 do 3, v Slovenjem Gradcu 2, v Krškem 2.50 din za liter.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 10. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaj, druge v oklepajih tečaj na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 174.57 do 177.77 (za 215.90 do 219.10) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.29 do 10.39 (za 12.71 do 12.81) din.

Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po okoli 449 din.

Sejmi

16. decembra: Videm v brežiškem srezu, Zorovnica pri Cerknici, Turnišče, Slovenska Bistrica, Velika Loka;

18. decembra: Dolna Lendava;

19. decembra: Brežice, Teharje;

21. decembra: Krašnja, Laško.

Drobne vesti

— **Razširjenje nadziranja na kmetijsko orodje in potrebšline.** Na osnovi uredbe o nadziranju cen sta minister za trgovino in industrijo in minister za socialno politiko in narodno zdravje odločila, da se nadziranje cen v smislu uredbe izvaja tudi za pluge z živinsko vprego, lemeže, brane vseh vrst, priprave za robanje turščice, škropilnice za trto in sadje, vile, grablje, žvepleni cvet, šivalne stroje za hišno uporabo, cement, semena lucerne, detelje repe vseh vrst, zelenjave in stročnic, steklo za svetilke in okna, vrvarske izdelke za kmetijsko uporabo, vreče iz konoplje in umetna gnojila vseh vrst.

— **Določitev najvišje cene turščici.** Po uredbi o prometu s turščico mora določiti banska uprava po zaslišanju urada za nadziranje cen prodajne cene turščici in mlevskim izdelkom iz turščice. Banska uprava je postavila po zaslišanju strokovnjakov glede tega predloge, po katerih bi turščica s 14 odstotki vlage stala postavljena na postaji v Sloveniji 304 din. Preprodajalci bi pristeli k tej ceni prometni davek in običajni trgovski zaslužek. Najvišja cena turščičnih mlevskih izdelkov pri prodaji na debelo pekom in trgovcem franko mlin ali skladišče veletrgovca bi bila: za zdrob 470, za moko 383, za otrobe 225 din 100 kg. Pri večjih nakupih bi se dajali pod te cene popusti. Te cene še niso končno določene.

— **V naši državi je le malo nafte.** Preizkusno vrtnanje v okolici Murskega Središča v Medjimurju je pokazalo, da ležišča nafte tam okoli niso izdatna. Naleteli so le na manjše količine nafte in še to v velikih globinah. Sodijo, da so na tem terenu le stranske žile nekega oddaljenega večjega ležišča nafte. Stroški raziskovalnega dela so bili mnogi preveliki v primeri z uspehi, zato so vrtnanje ustavili. Zdaj iščejo nafto samo še v okolici Tuzle, toda tudi tam niso imeli doslej večjih uspehov.

— **Pitane svinje se ne bodo pocenile.** Zaradi določitve najvišje cene turščici, da velja metrski stot skupno s trgovčevim zaslužkom 262 din, baje ne smemo pričakovati, da se bodo pitane svinje pocenile. Pred določitvijo naj-

višje cene novi turščici so bile pitane svinje v Sremu po 16 do 16.50 din za kg žive teže, poslej pa bodo celo nekoliko višje in sicer po 16.50 do 17.50 din. Tako vsaj pišejo razni gospodarski listi. Glede na te trditve pa je treba pripomniti, da so se svinje zadnje čase znatno pocenile na hrvatskih sejmi. Tako so na velikem letnem sejmu v Križevcih na Hrvatskem prodajali tako zvane pršutarje po 11.50 do 12 din, špeharje pa po 12 do 14 din za kg žive teže.

Dopisi

IVANJKOVCI. Tukajšni domačin kapetan I. klase g. Ciril Petovar, komandir belovarske orožniške čete se je poročil z gđ. Vlasto Krajnovičevo iz Zagreba. Bilo srečno!

Novice

* **Kraljica Marija botra 15. otroku.** Predzadnjo nedeljo so imeli v Podgorju pri Slovenjem Gradcu lepo slovesnost. Posestniku Hermanu Matiji in ženi Amaliji v Radušah se je rodilo 15 otrok, izmed katerih še živi devet. Zadnjemu otroku, hčerki Mariji, je bila botra Nj. Vel. kraljica Marija, ki jo je pri krstu zastopal krajevni poveljnik v Slovenjem Gradcu, major Mihajlovič Boža. Pred cerkvijo v Podgorju je bil postavljen v čast kraljicinuemu zastopniku krasen slavolok, pod katerim so odličnega gosta pričakali sreski podnačelnik g. Janko Stadler, ves občinski odbor, gasilska četa, šolska mladina z učiteljsvom in mnogoštevilno občinstvo. Malo pred določeno uro se je ustavil pred slavolokom avtomobil, iz katerega je stopil zastopnik Nj. Vel. kraljice Marije major Mihajlovič. Tu so ga pozdravili domačini. Major Mihajlovič se je za pozdrave toplo zahvalil ter izjavil, da bo njihove pozdrave vdanosti sporočil na najvišje mesto. Nato so se vsi napolili v cerkev, kjer je bil obred sv. krsta. Po krstu so se starši skupno s kraljičinim zastopnikom in ostalimi domačini gosti slikali.

* **Razstava naše narodne umetnine v Rusiji.** V kratkem bo v Moskvi razstavljena zbirka kakih 15.000 prekrasnih narodnih ročnih del iz vseh delov Jugoslavije. Zbirko je pripravljal vneti zbiralec Danilo Popović, ki

F. Gobey:

12

Umor na plesu

»Prosta!« je zajecjal Gaston. »Ne verjamem, da je tolikšna sreča sploh mogoča. Počakala bom, da stric neha govoriti s svojim znancom in ga bom potem še sam vprašal.«

Ni minilo pet minut, da se je preiskovalni sodnik nehal pogovarjati, toda Gastonu se je to zdelo cela večnost. Naposled je le stric prišel k njemu.

»Ali si zadovoljen? Gospa Cambryjeva ti je že vse povedala, kaj?«

»Da bo jutri gospodična Lesterelova izpuščena?«

»Tako je.«

»Torej je njena nedolžnost dokazana?«

»Hm. Kje pa je gospa Cambryjeva?«

»Pravkar je neki plesalec prišel po njo. Upam, da zdaj ne boš imel nič proti temu, če se oženim z...«

»Osumljenko?«

»Ne razumem te. Ali nisi pravkar rekel, da bo gospodična Lesterelova jutri izpuščena?«

»Samo začasno. To ti je gospa Cambryjeva pozabila povedati. Lahko bi si bil pa to sam mislil.«

»Začasno? Kaj pa pomeni to?«

»Za denarno jamstvo.«

»Torej nisi opustil preiskave proti njej?«

»Saj veš, da je dokazano, da je bila na plesu v operi in v loži Orcivalove. Kam je od tam šla, to še zmerom taji. Tudi to veš, da je bodalo njeno. Veš, da smo našli sežgana pisma. Vse to veš. Toda zvedel sem nekaj, kar je nekoliko izpremenilo položaj. Tisto

noč sta dva stražnika našla na ulici de la Villette domino in krinko. Prodajalka v neki trgovini je zatrnila, da je oboje kupila dan poprej pri njej gospodična Lesterelova.«

»V ulici de la Villette? Čudno!«

»Poslušaj me dalje! Stražnika sta mi izprva rekla, da sta našla oboje pozno ponoči in v prvem trenutku sem bil s to izpovedjo zadovoljen. Predvčerajšnjim pa je spet prišel eden izmed obeh stražnikov in rekel, da bi svojo izpoved rad izpolnil. Dejal je, da je malo potem, ko je našel oba predmeta, ura v bližnjem zvoniku odbila tretjo.«

»No, in?«

»Samo tej okolnosti se moraš zahvaliti, da boš jutri lahko videl Berto. Kakor veš, se je zgodil zločin v operi ob treh, in pred to uro so našli Bertin domino na cesti.«

»Če je to res, potem vendar ne moreš več sumničati nje.«

»Dragi moj, pričo je moral nekdo šele nagovoriti k tej izpovedi. Možak je prišel k meni šele čez pet dni svojo izpoved izpolniti.«

Gaston je pomislil:

»To je Nojntelovo maslo!«

»Stražnik je dejal, da ga je neki neznanec v kavarni opozoril, da je treba sodniku povedati tudi uro, ko je našel maslo, ker je to zelo važno.«

»Jasno!«

»Toda, da se dožene njena nedolžnost, je treba...«

»Kaj še?«

»Marsikaj, najbolj pa bi bil potreben do-

kaz, da ni bila večkrat v loži in da se ni med prvimi in drugim obiskom preoblekla v drug domino, starega pa odvrгла na cesti. Ne smeš pozabiti, da bi bila morala ona priti v opero ob pol dveh, prišla pa je tja že ob pol ene. Toda vzlic temu sem se odločil, da bom gospodično Lesterelovo izpustil, ker je gospa Cambryjeva zanjo plačala jamščino.«

»Ona je prepričana, da je nedolžna.«

»Meni bi bilo pa vendar ljubše, če se moja bodoča žena ne bi vpletla v to zadevo.«

»Če se ne bi bila vpletla ona, bi se bil vpletel jaz.«

»Ti?«

»Kaj pa bo zdaj z gospodično?«

»Moji ljudje jo bodo skrbno nadzorovali.«

»Ali jo bom lahko videl?«

»Če bo ona hotela, že. Videla jo bo tudi gospa Cambryjeva.«

»Kakšen pa bo konec te žalostne svobode?«

»Če bodo našli drugo žensko, ki je Julijo Orcivalovo umorila, bo Berta oproščena vsakega suma. Če pa je ne bodo našli, bo porota sodila o njeni krivdi.«

»To žensko bomo našli... tu je...«

»Tu na plesu?« se je začudil stric. »Ali si blazen... ali pa zbijaš šale?«

V tem trenutku je potihnula godba. Gospa Cambryjeva se je vračala s svojim plesalcem, od druge strani pa je prišla markiza Barancosova, obkrožena od svojih oboževalcev. Njegovo ime je prav v tem trenutku zamrla na ustnicah Gastona Darcyja... Zdrznil se je in rekel stricu:

»Hotel sem reči, da je morda tu.«

Stric se je nasmehnil in dejal z očetovskim glasom:

»Dragi moj Gaston, časih si premalo re-

je 25 let hodil po srbskih, hrvatskih in slovenskih vaseh ter zbiral narodne umotvore. Dva posebna vagona bosta to zbirko prepečljala v Rusijo. Razstava v Moskvi bo trajala dva meseca. Sovjetski poslanik v Beogradu g. Plotnikov je izjavil, da bo ta razstava prav učinkovita propaganda za Jugoslavijo.

*** Izjava bolgarskih visokošolcev v Ljubljani.** Visokošolsko društvo »Hristo Botev«, ki združuje na ljubljanskem vseučilišču študirajoče Bolgare, nam sporoča, da je imelo 4. t. m. članski sestanek. Govorili so o odnosih med Bolgarijo in Jugoslavijo in sprejeli resolucijo, ki najprej z radostjo ugotavlja, da sta ostala oba bratska slovanska naroda na Balkanu izven vojne, čeprav je ta posegla že tudi v ta del Evrope. Prav tako resolucija z zadoščenjem ugotavlja, da so odgovorni činitelji Bolgarije in Jugoslavije odločno zanikali, kar so nekateri poslanci neugodnega govorili v bolgarskem državnem zboru glede odnosov z Jugoslavijo. Bolgarski visokošolci v Ljubljani bodo tudi v bodoče delovali za čim boljše medsebojno spoznavanje in zblíževanje obeh bratskih narodov. Naposled pravijo Bolgari v svoji resoluciji, da se bodo slej ko prej skrbno izogibali vsakega vmešavanja v strankarsko-politične borbe, sodelovali pa pri vseh akcijah, ki imajo za smoter čim večje prijateljstvo in sodelovanje med Bolgarijo in Jugoslavijo. Zahvaljujejo se tudi ob tej priliki Slovencem za pristrčno gostoljubje, ki so ga deležni v Ljubljani. Prav življenje med nami jih še posebno utrjuje v veri, da se bo misel bratrskega zblížanja Bolgarov in Jugoslovenov čedalje bolj krepila.

*** Večletni načrt za javna dela.** V torek se je začel v kabinetu gradbenega ministra Danila Vulovića velik posvet o javnih delih. Posvetu predseduje minister Vulović sam. Glavna točka dnevnega reda je sestava večletnega načrta za javna dela po državi na račun že večkrat napovedanega velikega notranjega posojila. Javana dela bodo obsegala obnovo naših glavnih prometnih zvez, popolnitev cestnega omrežja, širokopotezna vodno-tehnična in izboljševalna dela in pa preskrbo prebivalstva s pitno vodo. Posebna pažnja bo posvečena tudi elektrifikaciji posameznih banovin. Posveta se udeležujejo tudi načelniki tehničnih oddelkov vseh banskih uprav.

*** Slovenska pesem v norveških gozdovih.** »Koroški Slovenec« prinaša med drugim tudi dopis koroškega slovenskega vojaka iz Norveške, ki piše: »Naj vam, cenjeni bralci,

naslikam, kaj mi je bila slovenska pesem v času moje službe na Norveškem. Imel sem prijatelja, ki je tudi koroški Slovenec in s katerim sva po ure kramljala o najini domovini. Ne vem, kako to, da naju je privabljal k sebi posebno norveški gozd, ki tako zelo sliči dobravam najine domovine. Stopila sva med drevje in že sva bila sredi pogovora o dragih domačih, o starših in znancih. V duhu sva stopala po znanih stazah skozi pisane travnike in zoreča polja. Naša zemlja! Kako svet je ta košček najine domovine, posvečen po molitvah, znoju in trudu naših prednikov in naših staršev! Ena strast se je prenašala iz roda v rod, in ta strast je bila slovenska zemlja. Njej so posvečali svoje delo in svoje življenje, svoje skrbi in svojo kri. Za svoj dom so delali noč in dan, zanj so se borili v trdih bojih z neprijatelji. Ta čudna strast po domači zemlji je napolnila tudi naju in kar nehoti se nama je nekje iz globin srca izvila pesem: »Kdor ima srce, zna za dom, solze, za slovenske domovine raj. Zanj lo le živi, zanjlo hrepeni, njo, le njo bo ljubil vekomaj!« Tiho je donela najina pesem v norveškem gozdu in nad njo je šumelo drevje, kakor da bi pritrjevalo najini pesmi in jo hotelo izročiti vetrovom, da jo ponesejo kot pozdrav na jug med rojake.

*** Zadna pot narodne žene.** Izredno dolga žalni sprevod se je pomikal te dni v Skofji Loki proti mestnemu pokopališču. V grob smo polagali truplo ge. Tilke Pecherjeve, ki je preminila v 69. letu starosti. Rajnka je bila priljubljena v mestu in okolici. Bila je prava Skofjeločanka iz znane napredne in in narodnozavedne Deisingerjeve hiše. Njena roditelja Jurij in Polona sta imela posestvo in gostilno. Mlada Tilka se je poročila s Čehom g. Konradom Pecherjem iz Tabora, ki je bil tiste čase poslovođa špicerijske podružnice Dolenčeve tvrde iz Kranja. Kot zelo podjetna sta si kupila dom na Mestnem trgu in vodila dolga leta priznana špicerijsko trgovino. V zakonu se jima je narodila kopica otrok, izmed katerih pa žive le štirje, ki so že vsi na samostojnih življenjskih položajih. Pokojnico bomo ohranili v najlepšem spominu!

*** Vprašanje preskrbe s kruhom.** V zvezi z nedavnimi posveti o preskrbi naših mest z živežem objavlja beograjska »Politika« zanimive podatke o porabi moke in kruha. »Politika« piše: »Kaže, da je uvedba enotne ljudske moke pokazala uspehe glede varčevanja. Po zbranih podatkih je v teku zadnjega meseca poraba kruha radi uvedbe enotne ljud-

ske moke kakor tudi zaradi prepovedi prodaje svežega kruha bila zmanjšana za 10 do 20 odstotkov. To daje povod za upanje, da bi se s pomočjo še nekaterih podobnih ukrepov, dala čisto zagotoviti preskrba države s kruhom do nove žetve. Novi ukrep bi bil v zmanjšanju odstotka bele moke pri mletju pšenice ali pa naj bi se sploh prepovedala mletev bele moke vsem mlinom razen onim, ki bi s posebnim dovoljenjem dobavljali belo moko bolnišnicam in sličnim ustanovam. Ni še gotovo, ali bodo ti ukrepi uveljavljeni ali pa bo prišlo do drugih ukrepov, ki imajo tudi svoje zagovornike.

*** Zahteve subotičkih Nemcev.** Nedavno je podal subotički mestni svet z županom dr. Lipozenčičem ostavko in bo v kratkem imenovan nov mestni svet, v katerem bodo zastopani tudi Bunjevci. Zdaj poročajo listi, da so se v zvezi z odstopom mestnega sveta sestali tudi voditelji subotičkih Nemcev in izdali posebno spomenico, v kateri zahtevajo zastopstvo Nemcev v novem mestnem svetu. Spomenico so izročili banu dunavske banovine.

*** Smrt najstarejše Laščanke.** Pred dnevi je umrla v Laškem najstarejša meščanka ga. Marija Dovečarjeva. Rajnka se je rodila leta 1851. Njen mož Ludvik je bil v Laškem davčni sluga in je leta 1909. umrl. Pokojna je bila torej že nad 31 let vdova. Imela je deset sinov, izmed katerih jih je doraslo sedem, ki so se vsi tudi udeležili svetovne vojne. Dva sta umrla že pred leti. Vsi so bili preskrbljeni, razen enega, ki je bil vojni invalid. Gospa Dovečarjeva zaradi popolne oslabelosti nog že več let ni mogla zapustiti sope. Kljub visoki starosti je bila do zadnjega bistrega spomina in se je bavila z gospodinjstvom. Blagi ženi bodi ohranjen trajen spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

*** Najstarejša Trboveljčanka.** Te dni je praznovala 80 letnico najstarejša trboveljska občanka ga. Marija Novakova. Rodila se je 8. decembra l. 1860. kot hčerka premogovniškega uslužbenca Ivana Pusta. Obiskovala je še prvo trboveljsko šolo v glažuti, bila je potem kuharica in se je poročila l. 1885. z Antonom Novakom, marljivim premogovniškim delavcem, s katerim je živela v srečnem zakonu 29 let. Dve hčerki in sin so si sami osnovali svoje domove. Ena izmed hčeri je šla v Ameriko. Po moževi smrti je Marija ostala vdova in živi pri svojem sinu Pepiju, že tudi vdovcu. Gospa Novakova, zgledna mati in gospodinja, je kljub visoki starosti še zmerom dovoli čila. Še mnogo let!

sen. Bojim se, da boš znal slabo pomagati gospodični Lesterelovi. Verjemi mi, da v tej dvorani morilke ni, pa si misli katerokoli žensko že. Zdaj mi pa dovoli, da se približam svoji bodoči ženi. Ko boš z njo plesal, jo vprašaj, na kakšen način bi se lahko sestal z Berto.

Stric je nameril korake proti gospej Cambryjevi. Gaston pa je sklenil poiskati Nointela, da se mu potoži.

Ko sta se dobila, ga je stotnik takoj vprašal:

»Kaj ti je, rekel stric?«

»Berto bo začasno izpuštil iz zapor.«

»Živijo! Moj stražnik je torej le odprl usta!«

»Kako moreš to vedeti?«

»Ker sem ga sam nagovoril, naj gre k preiskovalnemu sodniku.«

»Hvala ti, prijatelj. Toda če se bo morala vrniti v zapor?«

»Nikoli! To ti jamčim.«

»Stričeve zadnje besede so bile, da potrebuje katerokoli obtoženko.«

»Izročila mu jo bova,« je veselo vzkliknil stotnik. »Zdaj te pa prosim, da me predstaviš tvojemu stricu in gospej Cambryjevi. Najlepša prilžnost je to. Potreboval bom v svoji nadaljnji preiskavi še oba. Potem pojdeva v sobo, kjer dele okrepčila.«

»Stopiva, dokler je stric še sam.«

Stric je stotnika pristrčno sprejel in oštel svojega nečaka, da ga ni že prej z njim seznanil. Gospa Cambryjeva je bila prav tako vesela, saj je prebrala v stotnikovih očeh, da tudi on dela za Bertino rešitev. Prosila ga je, naj se oglasi kakšno soboto, ko ona sprejema, na njenem domu.

»Dragi moj,« je dejal stotnik Gastonu, ko sta se šla okrepčevat, »na koncu plesa boš pa doživel šele pravo presenečenje. Markiza bo z menoj plesala četvorko in to bo glavna točka nocojšnje zabave. Razen tega mi je obljubila še en valček povrh.«

»Kaj pa pričakuješ od nje?«

»Na tanek led jo mislim speljati. Težavno ti bo, da bi ostala hladnokrvna, ko bom sprožil svoje topove. Zdaj misli ona na Julijo Orcivalovo prav toliko kakor na svojega rajnega moža.«

»Ali misliš, da je v tebe zaljubljena?«

»Ni še, toda zaljubila bi se, če bi jaz to hotel. Zakaj pa ne? Če se je lahko zaljubila v Golimina! Jaz pa tega ne maram. Hočem biti čisto svoboden, da jo bom tisti trenutek, ko se prepričam o njeni krivdi, lahko brez kesanja poslal tja, kamor je ona mirne vesti poslala Berto.«

»Tvoje besede so kakor balzam na moje rane.«

»Preidiva zdaj na nekaj drugega. Glej Galmierja! Kako cmoka tamle za mizo! In Simancasa s fistle debelo Španko! Videl boš, kako bom z njima govoril!«

»Dober večer, stotnik! Ali bi radi imeli moj prostor?« je hitro dejal zdravnik.

»Hvala, iščem prostor, toda ne vašega. Poleg tega vas prosim, da mi ne rečete stotnik, ker nisva nikoli služila v istem polku, hrušk pa tudi nisva skupaj obirala.«

»To je res... hm... toda zdaj oba služiva markizi Barancosovi.«

»Ne služiva na enak način. Kaj pa je z vašim pijancem?«

»Z mojim... Ne vem, kaj ste mislili reči.«

»No, s tistim vašim ljubeznivim bolnikom,

ki je govoril o dolgem potovanju v družbi z vami in vašim prijateljem generalom.«

»Da, da, se že spominjam. Potem ga ni bilo več k meni.«

»Le še naprej ga zdravite tako dobro, gospod doktor!«

Nointel mu je pokazal hrbet, prav tako pa tudi Simancasu, ki je prav tedaj prišel, da bi ga pozdravil in izpregovoril z njim nekaj besed. Ko sta ostala prijatelja spet sama, je stotnik dejal Gastonu:

»Vidiš, prijatelj, kako delam z njima. To si lahko dovolim, ker je le od mene odvisno, ali pojdeva v ječo ali ne. In obadva to veta.«

»V ječo? Ali sta markizina sokrivca?«

»Zal nista. Toda druge zločine imata na grbi.«

»Spominjam se, da mi je stric pokazal dan po Goliminovi smrti neko pismo, kjer je bilo govora o nočnih razbojništvih in ropih.«

»Te zločine so opravljali poklicni zločinci po navodilih ljudi iz tako imenovane boljše družbe.«

»Da, ponoči so napadali premožne ljudi.«

»Na primer srečne igralce iz klubov. Glej, ta dva lopova sta bila vsak večer pri kvartanju, toda samo kot gledalca, in odhajala sta iz kluba vselej pred igralci. Zdaj mi je jasna vloga tistega »pijanca«, ki je tako uporno zahteval svojo plačo. Nenadno so oropali ubogega Šarnasa, ki je iz kluba nesel sedemnajst tisoč frankov.«

»Mene so tudi olajšali za dvanaest tisočakov.«

»Nikoli mi nisi tega povedal.«

»Nisem se mogel z ničemer pohvaliti. Malo je manjkalo, da me takrat niso ubili.«

* **Smrt znanega zdravnika.** Te dni je umrl šef-zdravnik sanatorija Leonišča v Ljubljani g. dr. Pavel Krajec. Pokojnik je bil splošno priljubljen. Za svoje zasluge je bil svojčas odlikovan z redom sv. Save IV. stopnje. Njegovo truplo so prepeljali v Šmihel pri Novem mestu, kjer so ga položili v družinsko grobnico. Bodi mu ohranjen blag spomin!

* **Tezenska radijska postaja bo kmalu postavljena.** V Maribor so prispeli železni sestavni deli za 110 m visoki oddajni steber za tezensko relejno radijsko oddajno postajo. Stavba tezenske radijske postaje je v sirovem stanju že dozidana. Ko bodo prispele še oddajne priprave, pa se bo postaja mogla kmalu odpreti.

* **Prenovljena cesta skozi Hudo luknjo.** Od izliva Pake v Savinjo pod Pohorje sega Saleška dolina. Najožje mesto doseže dolina v divji soteski Hudi luknji, po kateri si je že v davni izbrala pot pohorska Paka. Ob njej je bila že v starih časih pot skozi sotesko, kar je zlasti služilo roparskim vitezom, ki so se vgnezdili ob vходу v sotesko. Skozi Hudo luknjo se je 1473. leta vračala z bojnega pohoda po Koroškem tudi mogočna turška vojska. Pozneje je Huda luknja zaslovela po veliki podzemski jami, nasebno še, ko so skozi sotesko začeli graditi novo cesto. Pobudo za gradnjo je dal nadvojvoda Ivan. Cesta je bila izročena prometu 1829. leta. Nekaj let pozneje so pričeli urejevati podzemsko jamo. Za ureditev se je najbolj zavzemal Janez Vivod, gostilničar iz Spodnjega Doliča, takrat znan narodnjak na Štajerskem. Na svoje stroške je uredil poti in jamo razsvetlil z acetilenskimi svetilkami. Zgrajena cesta, ki so jo dvignili dober meter nad vodno strugo, je z manjšimi popravili služila namenu nad sto let. Poleti leta 1938. se je nad Saleško dolino utrgal oblak in nastala je povodenj, kakršne ljudje v teh krajih še niso doživeli. Najhuje je bilo v Hudi luknji. Ko se je voda unesla, o nekdanji cesti skozi sotesko skoraj ni bilo sledu. Še isto leto v jeseni je banovina trasirala skozi sotesko novo cesto. Čeprav je cesta skozi sotesko dolga le nekaj sto metrov, se je gradnja zavlekla skozi dve leti in bo cesta dograjena šele prihodnjo pomlad. Razstreliti je bilo treba mnogo skalovja, ki je grozilo, da se prej ali slej zruši na cesto. Na nekaterih mestih se nova cesta zajeda globoko v skalovje. Nič manjša pa niso bila dela z nasipanjem, saj so cesto dvignili visoko nad strugo Pake. Visoke nasipe so zavarovali z močnimi betonskimi obojnimi stebri. Oba mostova na mestih, kjer

nova cesta križa Pako, pa sta iz železobetona. Vzdrž nove ceste bodo na pomlad postavili še ograjo.

* **Ena izmed najstarejših Mariborčank je umrla.** V Maistrovi ulici 26. v Mariboru je preminila zasebnica Jera Tlakočerjeva. Dosegla je častitljivo starost 90 let. Bila je ena izmed najstarejših Mariborčank. Blag ji spomin!

* **Samomor dveh Kranjčanov v Trogiru.** V noči na nedeljo sta si v Trogiru vzela življenje dva mlada človeka, menda Slovenca. Prišla sta v petek zjutraj v Trogir in se nastanila v Solarijevi gostilni. Prijavila sta se kot zakonca Ivan Mušič in Marija, roj. Recherjeva iz Kranja. Ali je res to, ni bilo mogoče ugotoviti, ker niso pri njih našli nikakih listin. Nesrečna mlada človeka sta se ustrelila. Ko so ju našli, sta bila že mrtva.

* **Pogreb četniške matere.** Te dni je umrla v Beogradu stara gospa Stana Popovičeva, ki je bila znana pod imenom »četniška mati«. Popovičeva je imela tri sinove, ki so se vsi udeleževali v vojnah kot četniki za osvobođenje svoje domovine. Eden med njimi je bil četniški vojvoda, ki je padel kot junak na bojišču. V njeni hiši so našli četniki vedno zavetišče in pa oskrbo, zato je bila Popovičeva med njimi tako priljubljena. Na zadnji poti so ji bile izkazane vojaške časti in četniki so ponesli njeno krsto na pokopališče. Med pogrebci je bilo mnogo vojaških dostojanstvenikov. Četniški materi bodi ohranjen časten spomin!

* **Ogenj v rudniku.** Že več mesecev se širi v podzemlju kočevskega rudnika nevaren požar, ki spravlja v nevarnost glavni podzemski rov. Več zidarjev se trudi, da bi ga omejilo ali pogasilo na način, ki je običajen v takih primerih. Zadnje čase je prišlo v Kočevje več strokovnjakov in delavcev, ker je njihova pomoč nujna in potrebna. Trajalo bo še nekaj tednov ali celo mesecev, preden bo ogenj pogasjen. Gašenje je zelo naporno in nevarno delo.

* **Plin ga je usmrtil.** Pretekli teden je bil po zasneženju Kočevski hud mrz. V hiši g. Butine blizu Rinže stanuje delavec Terčič z dvema sinovoma. V noči na soboto si je bil oče zakuril v peči z ogljem, sinova pa sta v sosedni sobi nasula gorečega oglja kar v posodo in jo postavila zraven skupne postelje. Peč v sobi, kjer je spal oče, nima zveze z dimnikom. Vsi trije so zaspali. Proti jutru se je zbudil starejši sin in ves omoten planil v hudi slutnji na prosto. Rešil se je še ob pravem času. Dvanaestletni mlajši sin

je bil obrnjen naravnost proti tlečemu oglju in strupeni ogljikov monoksid mu je vzel mlado življenje. Očeta bi bila neprevidnost tudi kmalu stala življenje. Močno se je zastropil in je še vedno hudo bolan, a bo menda ostal pri življenju.

* **Smrtna nesreča v planinah.** V Prtočju je izgubil življenje delavec Šefkija Marovac, doma iz Novega Pazarja v zetski banovini. Kako se je nesreča zgodila, se ne da natančno ugotoviti. Zdi se, da je Marovcu na strminah spodrsnilo in se je preotalil preko skal. Morda bi mu bilo mogoče še pomagati, če bi ga bili takoj našli.

* **Drava je prinesla utopljenca iz Beljaka.** V Selnici ob Dravi je pred dnevi naplavila Drava na falskem jezu truplo starejšega moža. Truplo je bilo skoro golo. Poznali so se n anje mtudi sledovi udarjanja ob kamenje, iz česar sledi, da ga je voda prinesla od daleč. Ker ga nihče ni prepoznal, so ga pokopali med neznanci. Zda se je posrečilo na podlagi ure in vzorcev obleke utopljenca ugotoviti njegovo istovetnost. Truplo je prinesla reka od Beljaka. Po navadi odlaga reka svoje žrtve dosti prej, toda zadnji mesec je bila voda silno visoka in tako se je zgodilo, da je prinesla tega utopljenca iz Beljaka. Piše se Ivan Kolina. Bival je na Bregu v občini Rožku pri Beljaku, pristojen je pa v Radovljico na Gorenjskem. Bil je upokojen višji sodni pisarniški oficial in je živel stalno v Beljaku, kjer je imel družino in lepo posestvo. Kolina je bil zaveden Slovenec. Zadnje čase je bil močno zamišljen in je kazal znake duševne zmedenosti. Očitno so vplivali nanj dogodki iz njegove okolice, ker si je vedno domišljal, da ga bodo zaprli in mu vzeli posestvo. 10. novembra je šel od doma v smeri proti Dravi. Domači so šli kmalu za njim, a je bilo že prepozno. Nesrečnež je v duševni zmedenosti poiskal smrt v valovih reke, ki ga je potem prinesla na slovensko zemljo.

* **Huda železniška nesreča blizu Sevnice.** Predzadnji torek se je zgodila huda železniška nesreča pri postaji Blanci. S tira je skočilo osem vagonov tovornega vlaka. V četrti p ase je na progi Zagreb—Zidani most spet pripetila huda železniška nesreča, ki je terjala tudi dve človeški življenji. V četrti p ase je na progi Zagreb—Zidani most tovorni vlak in kake štiri kilometre od Sevnice trčil v tovorni vlak, ki je drvel s polno paro nasproti po istem tiru. Posledice so bile hude. Obe lokomotivi sta se zarinili druga v drugo, obenem pa je s tira skočilo 16 vagonov obeh vlakov. Vagoni so bili naloženi s

»Ali bi lopova spoznal, če bi ti ga pokazal?»

»Ne bi ga, ker sem takoj izgubil zavest. Spominjam se pa, da me je takrat Simancas vprašal, ali imam s seboj orožje, potem pa se je s svojim vozom odpeljal naprej.»

»Vidiš, vidiš, to bi nama utegnulo še kdaj pomagati.»

»Morda.»

»Kdaj pa je bilo?»

»Tisto noč, ko sem se prvič srečal z Berto.»

»Ko se je Golimin obesil?»

»Da, prav tisto noč.»

»Zdaj mi je vse jasno. Odpustila sta razbojnika, ker mislita, da bosta zdaj lahko iz markize molzla denar.»

»Zakaj pa ju ne prisiliš, da bi markizo prijavila?»

»Za to je še prezgodaj. Zdaj še ne bi marala zaklati kokoši, ki jima nese zlata jajca. Hočem, da bo markiza meni sama priznala zločin.»

»Dvomim, da bi se ti to moglo posrečiti.»

»Potrpi, da bo konec kotiljonske četvorke.»

»Spet ta kotiljon! Naj bo! Kaj misliš, kakšna bo gospa Cambryjeva proti Berti?»

»Najbrž ne več tako dobra in odkrita kakor pred umorom v operi. Stric bo vplival nanjo.»

»Toda tudi stric je prepričan, da je bilo več žensk v loži.»

»Torej govori tudi on v njeno korist.»

»Še celo jezi se na gospo Majoré, ki je odgovarjala tako, da so bile njene besede brez repa in glave.»

»Vendar pa bi utegnulo biti zelo koristno, če bi stavili na preizkušnjo markizo in gosposlično Lesterelovo...»

»Na kakšno preizkušnjo?»

»Sodnik naj bi obema naročil, da se oblečeta v domino in si dasta krinko na obraz. Potem naj bi obe pokazali čuvarici lože, pa bi morda ona lahko po postavi, obleki ali čem drugem se spomnila, katera izmed obeh je poslednja stopila v ložo gospodične Lesterelove.»

»Tvoja misel je imenitna in jaz bom...»

»To povedal stricu? Še prezgodaj je. Zdajle bo pa četvorka. Jaz moram iti po markizo!»

Gaston je poiskal gospo Cambryjevo.

»Tega plesa nisem oddala. Če hočete, je lahko vaš. Menila se bova o Berti.»

»Ona vas bo blagoslavljalala.»

»Najprej mi zdaj poiščite prostor pri plesu.»

V tem trenutku je prišel mimo Nointel, ki je pod roko vodil markizo Barancosovo. Domenili so se, da bodo pri četvorki sosedje.

»Lepa je ta markiza,« je dejala gospa Cambryjeva, ko sta spet ostala sama. »Gospod Nointel ji je očitno zelo všeč.»

»Ne vem,« je odvrnil Gaston.

»Če se bosta vzela, bosta lep par.»

Tedaj je spet zaigrala godba. Pri prvi sliki četvorke je Gaston dejal svoji plesalki:

»Zal bo gospodično Lesterelovo jutri le začasno tili. Njena nedolžnost še ni dokazana.»

»Dokazna bo!»

»Da, toda stric za vsako ceno zahteva morilca ali morilko.»

»Ali vam je to rekel?»

»Pred nekaj minutami.»

»Morilka mu je ušla. Naj se sprijazni s to mislijo. Če stric ne bi verjel, da bo Bertina

nedolžnost dokazana, ji zdaj ne bi odprl vrat ječe.»

»Dvomim. Stric govori tako odločno...»

»Ali nič ne računate na moj vpliv pri njem?»

»Vi ste dobron angeli!»

»To nisem. Toda rekla bom vašemu stricu, da bom šele takrat postala njegova žena, ko bo podpisal listino, s katero se odreka nadaljnjemu zasledovanju gospodične Berte Lesterelove. Verjemite mi to!»

Ko se je začela tretja slika, ji je rekel Gaston:

»Presrečen sem, da boste postali moja sorodnica. Za denar mi nikoli ni dosti bilo in po stricvem premoženju nisem hrepenel. Srečen pa bom, ker bo moja bodoča žena dobila v vas dobro zagovornico pri mojem stricu.»

»In zmagali bomo! Srečna sem, da sto ostali pri svoji odločitvi: drugače bi bila Berta zelo žalostna.»

»Ali mislite, da me ona ljubi?»

»In še kako! To dobro vem. Srečni boste njo.»

»Zadnjič mi je pri vas rekla, da ne more postati moja žena.»

»Takrat še ni dobro poznala vaših čustev. Toda danes... danes je vse to drugače. Moj dom vama bo zmerom odprt.»

»Ali bo moj stric na to pristal?»

»Jaz mu bom stavila to za pogoj, če bo hotel, da bom pred oltarjem rekla »da«. Pristal bo! Toda pazite, pri plesu sva zaostala. Vaš prijatelj vas hoče kar prebosti z očmi. Pohitiva, drugače bo markiza še mislila, da dvorite svoji bodoči strini.»

(Dalje)

premogom, apnom, turščico in jajci. Del blaga je uničen, vendar je še večja škoda na železniškem materialu. Obe lokomotivi sta namreč tako zbiti, da ju najbrže ne bodo mogli postaviti na lestne kolesa, temveč ju bodo morali naložiti na vagone in odpeljati. Ena lokomotiva je najmodernejša. Prevrnjeni vagoni so polomili več brzojavnih drogov in je bil telefonski in brzojavni promet nekaj časa prekinjen. Ves promet je bil seveda na tej progi prekinjen in so morali brze vlake usmeriti preko Karlovca. Pri nesreči sta bila ubita strojevodja Jože Koritnik in kurjač vežbač Jerom, oba iz Maribora, a v bolnišnico so morali prepeljati hudo ranjenega kurjača Fureka in nekoliko laže ranjenega vlakovodjo Pukmana, oba iz Maribora. Vzrok nesreče še ni povsem pojasnjen. Dejstvo je, da je proga, ki je samo enotirna, stalno preobremenjena, z njo vred pa vse osebe, ki komaj vzdržuje naporno službo. Poleg tega povzročajo osebju največje težave neprestane zamude vlakov, ki so postale kar pravilo. Glede na stalno množico se nesreče na progi Zagreb—Zidani most, ki jim je edini vzrok preobremenjenost proge, bi bil res že skrajni čas, da začno graditi na njej drugi tir.

*** Smrt v plamenih.** V gradu Mokricah, ki je last zagrebške nadškofije, izvršuje mizar-ska dela Josip Krašin, mizar-ski mojster iz Ključa na Hrvatskem. Pri delih je bil te dni zaposlen tudi njegov vajenec Alojz Jakovina iz Ključa, ki je v času zaposlitve stanoval v gradu. Te dni je hotel Jakovina zaku-riti v peči svoje sobe. Ker ni hotelo goreti, je fant iz pločevinaste kante vlijal na polena polituro. V trenutku je bušnil velik plamen, razneslo je kanto in razlilo tekočino po njem, da je bil takoj ves v plamenih. Nesrečo je opazil upravitelj graščine, ki je nesrečnega takoj odpeljal v bolnišnico, kjer je poškodovanec kmalu v hudih bolečinah izdihnil.

*** Drzen vlom v gostilno.** V nedavni noči so neznanici vdrli v gostilniške prostore gosp. Roglja Alojzija v Trebnjem. Tatovi so iskali denar, a ga niso našli. Zato so odnesli sama živila in več kosov manufakturnega blaga. Za vlomilci ni sledu.

*** Spet smrtna nesreča na lovu.** Celjski veltrovec Daniel Rakusch je priredil v nedeljo v svojem lovišču v Košnici pri Celju lov na zajce in srne. Ko je popoldne pritekel jazbec proti mestu, kjer je stal šoštanjski zdravnik dr. Lichtenegger, je ta pomiril vanj in ga obstrelil. Ranjeni jazbec je te-

kel po hribu navzdol v dolinico, kjer je stal 51letni celjski zobni zdravnik dr. Bruno Sadnik. Dr. Sadnik je s puško v roki pohitel za jazbecom. Ko je bil lov končan, so lovci pogrešili dr. Sadnika. Šli so ga iskat in ga našli mrtvega. Ko je tekel za jazbecom, se mu je morala po naključju sprožiti puška in naboj je nesrečnega lovca usmrtil.

*** Velik vlom v denarni zavod.** V noči na nedeljo so neznanici vlomili v blagajno Zadrugne hranilnice v Št. Petru pri Novem mestu in odnesli 18.000 din. O vladu so bile obveščene bližnje orožniške postaje in ljubljanska policija.

*** Roparji odnesli iz cerkve ciborij in monštranco.** Pri Sp. Sv. Kungoti so predzadno nedeljo zjutraj odkrili cerkven rop, ki je razburil vso župnijo. Ko je prišel zjutraj cerkovnik pripravljat oltar za sv. daritev, je opazil, da je bil tabernakelj s silo odprt, svete posode pa so iz njega izginile. Takoj je odhitel po g. župnika, ki je nato ugotovil, da so tatovi svetišče oropali. Monštranca in ciborij sta bila oba napravljena iz srebra in pozlačena. Zadevo preiskujejo zdaj orožniki.

*** Razbojnik so vdrl v kmečko hišo.** Pri Sv. Miklavžu na Dravskem polju so doživeli v Gornikovi hiši strašno noč. Nenadno so se pojavili v hiši razbojniki in med streljanjem s samokresi grozili domačim, da jih bodo pobili, če jim ne izroče denarja. Domači so zaman zatrjevali, da nimajo denarja. Medtem ko sta dva razbojnika strahovala domače, je tretji prebrskal vse kote in omare. Naposled so se razbojniki prepričali, da v hiši nimajo ničesar, kar bi bilo vredno vzeti, in izginili v temno noč. Domači jih niso mogli spoznati. Orožništvo vodi preiskavo.

*** Razbojnik Radivojevič obesen v Oslieku.** Te dni so v Oslieku obesili razbojnika Bogdana Radivojeviča, ki je oropal in umoril starega trgovca Kohna in njerovo ženo v družbi z Giurcom Müllerjem. Okrožno sodišče ga je obsodilo na smrt. Müllerju, ki je bil tudi obsojen na smrt, je stol sedmočrte v Zagrebu znižal kaznen na dosmrtno robijo. Radivojevič je štel šele 27 let. Radivojeviča je obesil krvnik Hart na dvorišču sodne palače.

× Odkrili so dve skrivni radijski postaji na Norveškem. Policija v Oslu je odkrila dve skrivni radijski postaji, ki sta sokrivi, da so vrgli Angleži bombe na vojaško važne zgradbe na Norveškem.

Popolniskova torba

Ivanjkovsko pismo

Ivanjkovci, decembra

Pred dnevi je preminila v 83. letu starosti gospa Ludovika Janžekova. Pred 45 leti se je poročila na Dunaju z tukajšnjim rojakom pehotnim majorjem Lovrom Janžekom. Bila je iz znane glasbeniške rodbine Wagnereve, katero ime je tudi nosila kot dekle. Bila je izredno veselega značaja in splošno priljubljena. Najljubša reč ji je bila njen lepi klavir. Njeno krsto je krasilo mnogo vencev in cvetja. Pokopana je bila ob lepi udeležbi na svetinjskem pokopališču. Tukajšnja gasilska četa jo je polnoštevno spremljala na zadni poti. Blag ji spomin!

Na svetinski šoli se vršita kmetijski in gospodinski tečaj.

Vino je tako razprodano, kakor še ni bilo nikdar. Cene se gibljejo nad 10 din za liter. Boljša kakovost doseže tudi 14 din. Staro vino je celo še dražje. Žal le, da je bil pridelek izredno majhen.

Skrbi glede prehrane in preskrbe s pe-trolejem in kurjavo nas precej tarejo.

Ženski vestnik

Kako je treba prati volneno blago

Za pranje belih volnenih oblek razreži beneško milo na drobne koščke, ki jih nato popari z vrelo vodo in premešaj, da se spene. Ko se voda dovolj ohladi, opereš v tej milnici obleko, nato jo v mlačni vodi oplakneš, v senci posušiš in še pol mokro zaviješ v blago in polikaš.

ali solch svetlo volneno blago se ne skrči, če dodaš milnici eno ali dve žlici salmiakovca. Blago dr. i čim manj.

Črno volno najbolje opereš v prekuhani bršljanovi vodi. Z milom pri tem lahko skopariš, ker se voda rada peni.

Volneno blago nečnih barv očistiš, če ga pereš v mrzli krompirjevi vodi. Za eno obleko računaj poldruhi do dva kilograma sirovega olupljenega nstrganega krompirja, ki ga po-

EMILIO
SALGARI

28

IZGNANCI

Ulice so bile prazne. Iz nobene izmed hiš ni prihajala luč. Dobri prebivalci Haracainska so globoko spali. Med njimi tudi policijski šef, ki se je čisto zanašal na bednost svojega stražmojstra.

Ko so prijezdili na tržni prostor, je poglavar, čigar oči so vse videle, nenadno ustavil konja.

»Kaj je?« je vprašal Ivan tiho.

»Kozaki!«

»Grom in peklo!«

»Samo dva sta! Naprej, njima bomo že kos!«

Komaj so bili jezdec na oni strani trga, sta prišla do njih oba kozaka.

»Halo, tovariši, kam?«

»Na policijo!« je rekel Ivan.

»Z jetnikoma? Odkod prihajate?«

»Iz Kiahte.«

»Ali sta nevarna zločinca? Naj morda zbudimo policijskega šefa?«

»Ni potrebno. Samo jezil bi se! Izročili ju bomo stražmojstru Kratkinu!«

»Zbogom!«

Medtem ko sta se vojaka spet postavila na stražo, so krenili jezdec na malo, ilovnato cesto, ki je držala k policiji.

»Ali nam ne sledita?« je vprašala Marija z lahno tresočim se glasom.

»Ne, ne!« jo je pomiril Fedor, ki je bil zadni v četici.

»Ne bi utegnili alarmirati druge, če bi hotela to storiti!« je rekel Ivan.

»Tudi jaz bi jima prej posvetil, preden bi kaj takega mogla storiti!« je dejal poglavar.

»Z nožem v roki bi ju usmrtil!«

Tedaj se je pojavilo na koncu male ulice nekaj jezdecov, ki so doslej negibno stali pod nekim starim obokom.

»To so naši ljudje!« je pojasnil poglavar.

»Ali ste videli straže pred policijo?«

»Nikogar!«

Obstali so pred mračnim poslopjem, ki je stalo čisto v temi. Vsi so razjahali konje.

»Skozi špranjo v oknu vidim znotraj luč in čujem glasove!« je rekel Dimitrij.

Poglavar je udaril s puškinim kopitom po vratih.

Zaslišal se je neki ropot in nato so se bližali počasni koraki vratom.

»Kdo trka?«

»Kozaki,« je odvrnil student.

»Leteča straža?«

»Ne, transport jetnikov!«

»Postopati?«

»Ne, gospod stražmojster, jaz sem s svojo gospodarico!« je vzkliknil Dimitrij z žalostnim glasom. »Pravkar so naju prijeli v naši hiši!«

Vrata so se odprla. Kratkin se je pojavil na pragu in začel divje kričati:

»Kdo se je drznil aretirati vaju? Na čigavo povelje?«

»Vse bomo pojasnili!« je odgovoril Ivan in porinil mladenko z njenim slugo skozi vrata.

Stražmojster je bil tako prisiljen napraviti prostor. To so porabili štirje lažni kozaki, stopili v stražnico in naglo zaklenili vrata.

V stražnici so bili trije stražarji. Dva izmed njih sta ležala na ležišču in smrčala. Tretji je sedel za mizo poglavljen v velik povezek aktov.

»Kdo vam je ukazal prijeti to damo?« je ponovil stražmojster besno. Njegove oči so se svetile ko blisk.

»Moj predstojnik! Tu je ukaz za aretacijo,« je odgovoril Ivan strumno stoje.

Izročil mu je večkrat zganjen papir.

V trenutku, ko se je Kratkin sklonil, da bi pogledal papir, je pritiskal student revolver na stražmojstrove srce.

»Samo zavpij, pa bo po tebi!«

Na isti način je zagrozil poglavar stražarju, medtem ko so se Dimitrij, voznik in pastirji vrgli na speča stražarja in ju zvezali.

»Kaj pomeni to?« je zajecel stražmojster ves blede in proseče pogledal tujo damo.

»To pomeni, da boste mrtvi, če se ne vdate,« je hladnokrvno odgovorila mladenka.

»Ali me hočete uničiti, grofica?«

»Če se daste brez odpora zvezati, se ne bo ne vam, ne vašim zgodilo nič zlega!«

»Najprej moram vedeti, kaj hočete od mene!«

»Dovolj je besed!« je zakričal poglavar.

»Če ne bi bila ta gospodična tu, bi te že poslal na oni svet! Zdaj pa na delo!«

Zdaj so zgrabili stražmojstra in ga obvladali. Ni se upal upirati, ker je Ivan neprestalno držal revolver naperjen proti njemu.

riješ z nekaj litri vode. Vodo večkrat preliješ in premešaš, čez eno uro pa precediš skozi sukno. Krompirjevo vodo nato s primerno količino vode razrediš in obleko v njej zmencaš. Posebno temeljita moraš biti s šivi in robovi. Nato izplakneš v čisti vodi. Na pol posušeno blago zviješ skupaj in zlikaš z vročim likalnikom. Podložiti moraš blago.

Temno volneno blago, ki za barvo ni občutljivo, lahko pereš v mlačni sodasti vodi, ki si v njej raztopila nekaj maznega mila. Da se ne skrči, dodaj vodi žlico salmiakovca.

Za kuhinjo

Dobri rogljički iz testa s sirom. Deni na desko 37 dekagramov bele moke, 32 dekagramov dobro odcejenega svežega domačega sira, 17 dekagramov surovega masla in kakke druge dobre masti, 14 dekagramov sladkorja, malo limonove lupine in ne pecilni prašek. Vse to dobro sesekljaj in z valjarjem zmečkaj. Nato prideni dva rumenjaka in oseminko litra kisle smetane. Če nimaš jajc, lahko rumenjake opustiš. Napravi urno testo pokrij in pusti ga pol ure počivati na hladnem prostoru. Potem ga razvaljaj za nožev rob debelo, razreži ga v četverkotnike, deni v sredo vsakega pol žličke orehovega nadeva ali pa marmelade. Zavij v rogljičke (kifce), pomaži z beljakom in jih speci lepo rumeno. Orehov nadev napraviš takole: Zmlete orehe popari z vrelim mlekom, osladi s sladkorjem in dodaj čisto malo cimeta.

Pečeno koštrunje stegno. Dobro operi koštrunje stegno, odstrani mu maščobo in ga na drgni s soljo. Potem zelo na drobno stolci vršček timeza, vršček majarona, dve zrnčesna in za nožev vrh kumne. V tej stolčni snovi povaljaj na drobne, podolgovate koščke zvezano prekajeno slanino in pretakni stegno z njo. Nato stegno položi v dolgo ponev, polij z vročo mastjo, prideni košček korenja, malo zelene in petršilja in nekaj zrn popra. Peci približno dve do tri ure. Med pečenjem stegno pridno polivaj z juho. Ko je dosti pečeno, poberi maščobo in prilij malo juhe. Nato zreži meso na lepe kose in precedi nanje sok.

Jabolčni pečenjak. Zmešaj v lončku pol litra mleka, tri rumenjake, dve žlici kisle smetane, kavno žličko soli, dve žlici sladkorja, malo limonove lupine in tri osminke litra moke. Ko je gladko raztepeno, primešaj od treh beljakov trd sneg in tri kisle, olupljene, na drobne kocke zrezane in z eno žlico

sladkorja posuta jabolka. To vlij na razbeleženo maslo in peci v pečici. Ko je pečeno, zdrobi z vilicami in posuj s sladkorjem.

Praktični nasveti

Snežno belo perilo dobiš na več načinov. Pest čistega boraksa skuhaj in prilij vodi za pranje. Ta množina zadošča za 30 litrov vode. Skupaj s perilom kuhaj nekaj koščkov olupljene limone. — Dobro zdrobljene jajčne lupine so prav tako izvrstno sredstvo, ker imajo v sebi dosti apnenca. Najprej moraš odstraniti kožico v lupini, potem lupine stoli v možnarju in daj prah v vrečico, ki jo obesiš v kotel z vrelo vodo.

Svetlobo nosu lahko odpraviš. Pa ne s pudrom, kakor mnoge ženske delajo. S pudrom dosežeš nasprotno. Kakor hitro namreč puder odstraniš, se nos sveti še bolj ko prej. Kako pa pridemo temu usodnemu lesku do živega? Zelo preprosto: z mastjo! Toda ne namaži se takrat, ko greš ven. Preden ležeš spat, si z dobro kremo namaži ves obraz z nosom vred, nato si ga rahlo zmasiraj, otri tolščo z mehko krpo in se umij s hladno vodo. Tudi če si trudna, tega ne opusti, če ti je do lepote.

Zdravila proti hripi in prehladu. Zoper hripo je priporočljiv lipov čaj. Če kašljamo, dodamo močnemu žvbeljnovemu čaju nekaj jesiha in popijemo vsake pol ure polno žlico te pijače, ki naj bo čim toplejša. Pri vseh obolenjih sluznic v ustih in grlu je zelo učinkovito pogosto grgranje boravničevega soka. Ovitek iz skuhanega in iztisnjene krompirja, ki si ga položimo okrog vratu, preden se vležemo, dela čudeže v primeru hripavosti in bolečin v grlu. Proti hripavosti in nahodu učinkuje imenitno tudi rmanov čaj, ki ga pijemo zjutraj in zvečer.

Kako spoznaš, ali je kokoš mlada. Mlada kokoš in mlad petelin imata lepe gladke blede ali rumene noge, majhne in komaj vidne proge. Stara kokoš in star petelin pa imata hrapave noge in dolge ostre ostruge. Mlada kokoš in mlad petelin se ločita od stare živali tudi po tem, da imata na koncu hrbtenice na vsaki strani kosti lahko ukrivljive (hrustančaste), medtem ko je to okostje pri stari živali trdo.

× **Ameriški državljani v kanadski vojski.** Po uradnih kanadskih podatkih služi v kanadski vojski prostovoljno zdaj že 2500 državljanov Zedinjenih držav.

Iz Prekmurja

Spomenik prekmurkim književnikom izročen v varstvo občine. Po načrtu arhitekta g. Novaka je meddruštveni odbor v Murski Soboti postavil lep spomenik prekmurkim književnikom. Na majhni slovesnosti je šef borze dela g. Kerec te dni izročil spomenik v varstvo mestne občine. Po je g. župan sprejel spomenik v varstvo občine, je naglasil, da ga sprejema kot dokaz slovenske kulture na prekmurskih tleh.

Umetnostna razstava v Murski Soboti. Na državni praznik je bila v Murski Soboti v »Stari kavarni« pod pokroviteljstvom Prekmurskega muzejskega društva odprta umetnostna razstava dveh mladih prekmurskih slikarjev in enega kiparja. Razstava, ki je ena izmed prvih te vrste v Prekmurju, obsega slike akademskega slikarja Karla Jakoba iz Lipovcev in samouka Štefana Sagadiña iz Beltincev in kiparska dela Franca Kucharja iz Rankovcev. Umetnostna razstava bo odprta do 15. t. m.

Železničarska hiša v Murski Soboti dograjena. Društvo za zgradbo železničarskih stanovanjskih hiš je tudi v Murski Soboti postavilo za svoje člane veliko stanovanjsko hišo. V stavbi je 12 lepih stanovanj in je zgradba največja stanovanjska hiša v Murski Soboti. Stroški za zgradbo so preračunani na poldrug milijon dinarjev.

Ogenj v Ivanovcih v Prekmurju. Nedavno ponoči je nastal ogenj v gospodarskem poslopju posestnika in mizarja Josipa Ficka v Ivanovcih. Poslopje, ki je bilo napolnjeno s slamo, senom in deskami, je ob hudem vetru zgorelo do tal. Gasilci so imeli polne roke dela, da so rešili stanovanjsko hišo, ki je komaj pet metrov oddaljena. Prizadeti posestnik ni bil zavarovan.

Krava je usmrtila posestnika. 64letnega posestnika Štefana Balača v Bakovcih je sunila krava z rogom v trebuh. Prizadejala mu je hude poškodbe v drobno in stari mož je za posledicami umrl.

Devet let za uboj. Dne 26 oktobra sta se sprla uslužbenca pri g. Benku Bertičič in Jurglič. Bertičič je med preprirom svojemu tovarišu zasadi nož v prsa in Jurglič je med prevozom v bolnišnico izdihnil. Za svoje dejanje se je Bertičič zagovarjal pred velikim senatom murskosoboškega sodišča, ki ga je obsodilo na devet let robije. Obtoženec se je pritožil zaradi previsoko odmerjene kazni.

»Izročite mi jetniške ključe!« je ukazal Halek.

»Nimam jih!« je vzdihoval Kratkin.

»Preišči njegove žepe!« je zaklicala Marija svojemu slugi.

Poljak je privlekel velik ključ iz stražmojstrovega žepa.

»Ta ključ je uporabil, ko nam je odprl ječo.«

Medtem ko sta pastir in Fedorov stražila zvezance, so šli ostali s svetilko na hodnik, da odprejo težka železna vrata jetniške celice.

V ozadju velikega, temnega, umazanega prostora sta ležala na kupu slame oba jetnika.

»Sergej!« je vzkliknila Marija, ki je nestrpno dočakala na trenutek, ko se bo mogla vreči bratu na prsi. »Gospod Storm!«

Ko sta jetnika zaslišala ženski glas, sta vrgla raz sebe strgane odeje in skočila pokoncu.

»Marija, draga sestra! In Ivan! Hvala Bogu, da ste živi.«

Stari Dimitrij je dobil solze v oči, ko je bil priča tako veselega svidenja.

»Zdaj pa čim hitreje proč!« je posvaril poglavar, »da nas ne presenetijo!«

»Ali sva res svobodna?« je veselo vzkliknil polkovnik.

»Tudi meni to ne gre v glavo!« je dejal Storm in se globoko oddahnil, kakor bi se mu bil odvalil težek kamen od srca.

Vasiljev in Storm sta sledila rešiteljem, ne da bi bila kaj povpraševala, kako se je vse zgodilo.

»Pustite nepridiprave zvezane in zaklenite

policijsko poslopje!« je rekel poglavar stražnikom.

Hiteli so na prosto. Kakšnih dvajset Halkov, ki so bili na straži tam okoli, se jim je pridružilo v pričakovanju novega povelja.

»Ali ni nikjer kakega sumljivega človeka?« je vprašal poglavar.

»Nikogar ni!«

»Zdaj pa hitro privedite naše konje!«

Konji dirkači so bili kmalu na licu mesta in družba jih je zasedla.

V diru so odjezdili.

Na tržnem prostoru sta še zmerom stala oba kozaka. Ko sta zagledala četico jezdecev, sta pianila proti njej in zaklicala:

»Stojte!«

»To bi vama bilo všeč, kaj ne?« jima je posmehovaje rekel poglavar. »Jezdite dalje in ne brigajte se zanju!«

Šestindvajset konj je kakor plaz zdirjalo mimo njih.

»Priganjajte konje!« je zapovedal poglavar. Kakor veter je hitela četica skozi mesto.

Zadnje hiše Haracainska so bile že za begunci. Tedaj je poglavar Halkov naglo ustavil konja in presenečen vzkliknil.

Dolga, temna črta je zapirala pot, držečo v stepto.

»Kaj je?« je vprašal Sergej, ki je jahal ob strani halkovskega poglavarja.

Čeprav se je mesec skril za oblaki, je v črni črti spoznal četo jezdecev. »Kozaki? Švadron?«

Poglavar pastirjev se je zasmejal.

»Ne eden, več švadronov je! Pa to niso kozaki, temveč moji prijatelji iz puščave. Poslal sem bil sle k njim in sem se že bal, da ne bodo prispeli o pravem času. Moji prijatelji ho-

čejo obračunati s kozaki. Gorje njemu, ki napravi Halke za sovražnike!«

»Kaj pa nameravate?« je napeto vprašal Sergej.

»Moji bratje si hočejo priboriti črede, katere so jim bile vzete. Moje ovce ne bodo za hrano volkom belega čara.«

Poglavar se je na sedlu postavil pokoncu in glasno zaklical: »Pridite, pastirji puščave, in maščujte sramoto, ki je bila storjena našim plemenskim tovarišem!«

40. poglavje.

KAZNOVANJE IZDAJALCA

Na poglavarjev poziv se je množica jezdecev začela premikati. Bilo jih je najmanj tri sto. Vsi so bili dobro oboroženi s puškami, sablami in sulicami.

Njih obleke niso bile enotne, temveč prav različne. Nekaj izmed njih je bilo oblečenih le v kože roparskih zveri, zaradi česar so bili videti strahotni. Drugi so imeli na sebi ohlapne suknjiče iz raskavega, modrega platna in ohlapne hlače z gumbi. Mnogi izmed njih so imeli na glavah železne čelade, ki so bile stare pač že stoletja.

Vodja jezdecev je prijahal bliže.

»Sledili smo tvojemu pozivu!« je rekel poglavarju. »Ali je res, da ti je bila živina ukradena, da je dvanaest tvojih ljudi padlo in da so štiri vaše žene ugrabili?«

»Res je!«

»Dobro! Glava za glavo je zakon puščave!«

»Hvala vam! Skupaj bomo napravili maščevalni pohod! Najprej pa bom še svoje prijatelje spravil čez mejo!«

K polkovniku obrnjen je nadaljeval: »Deset jezdecev vam bom dal za spremstvo. Ob kitaj-

Staro ženico sta opeharila. Pes stare zabeznice Marije Krambergerjeve je prosto tekal po cesti in ugriznil Ivana Grofa iz Veličana. Krambergerjeva je neznatno rano izprala in dala Grofu odškodnino, ker ni hotela imeti opravka s sodiščem. Mislila je, da je s tem zadeva urejena. Grof pa je videl strah stare žene pred sodiščem in si je skupno s prijateljem Jakobom Paničem izmislil zvižgajočo, da bi izsilil od žene čim večjo odškodnino. Panič je prišel najprej k ženi z novico,

da je moral Grof v bolnišnico. Izsilil je od nje manjši znesek. Kmalu nato je spet prišel z vestjo, da so Grofu odrezali nogo. Nazadnje pa ji je rekel, da je Grof umrl in da je že pokopan. Krambergerjeva je vse to verjela in plačala večje zneske. Prevara pa je naposled le prišla na dan in Panič je moral z Grofom pred murskosoboško okrožno sodišče, kjer sta bila obsojena, in sicer Panič na šest mesecev, Grof pa na pet mesecev strogega zapor.

Pomagajmo Halozam, ki so najubožnejša slovenska pokrajina

Haloze so nizko gričevje, poraslo z vinsko trto, le v dolinah je nekaj orne zemlje. Malo večjih posestnikov je v Halozah le malo. V večini so to družine, ki imajo poleg skromnih kočic svoje vinograde, in pa viničarji, ki živijo od dela v vinogradih. Tako je odvisno vse njegovo življenje od količine vinskega pridelka. Ta pa je letos tako majhen, da si prebivalci ne bodo mogli nabaviti niti najnujnejše. Huda zima je v nižjih legah uničila ves trs. Kolikor je ostalo, sta skušala ugonobiti peronospora in pa skrajno slabo vreme. Res je cena letošnjemu vinu primerna, a kaj pomaga, ko so kleti prazne!

Otroci prihajajo v šolo brez kruha, bosi in raztrgani. Več ko polovica učencev nima po-

trebnega obuvala, po eno samo spodno perilo, večina pa je brez spodnjih hlač. Zima prihaja, a otroci nimajo niti najnujnejšega, to je kruha.

Nešteto prošelj je bilo poslano na vse strani in oblastva, a odziv je bil malenkosten. Tu pa tam čitamo v listih, koliko so prejele te in one ustanove za šolsko kuhinjo, ki morajo niso niti tako potrebne, kakor naši ubogi Haložani. Javno se obračamo s prošnjo na vse odločujoče može, da nudijo Halozam potrebno pomoč, da jih gmotno in moralno podpro in dvignejo v njih narodno zavest. Rojaki, ne pozabite Haloz, ki jim grozi lakota!

Zanimivosti

× **Rusija posveča pravilni vzgoji vojakov čedalje večjo pozornost.** Moskovski poročevalec »Frankfurter Zeitung« poroča, da je glasilo sovjetske vojske »Krasnaja zvezda« objavilo te dni govor, ki ga je imel predsednik Sovjetske zveze 19. septembra v vojaško-politični akademiji sovjetske vojske. Kalinin se je v govoru dotaknil predvsem vzgoji njih nalog vojske, ki jo naj prevzamejo bivši politični komisarji v vojski. Z vojaškimi zadevami se morajo pečati tudi civilisti, katerih žrtve v primeru vojne so prav tako velike kakor onih na bojišču. Ako pa naj civilisti svoje žrtve omeje na najnižjo mero, se morajo potruditi, da si pridobijo vsaj nekaj vojaških sposobnosti, zlasti v pogledu obrambe. Kalinin je nato slavil znamenite vojskovodje stare Rusije, kakor Suvorova in

Kutuzova, pri čemer je pripomnil, da ni v zgodovini niti enega vojskovodje svetovnega slovesa, ki ne bi bil istočasno ljubljenec vseh svojih vojakov. Svetovno znani vojskovodje so si vedno znali utreti pot v srca svojih vojakov. Zdajšnji svetovni položaj zahteva, je dodal Kalinin, da se čut odgovornosti okrepi pri vsakem sovjetskem državljanu. Naposled je Kalinin opozoril še na to, da mora ruski vojak bolje kakor doslej poznati tudi zgodovino svojega polka. Zlasti pa mu morajo biti znani vsi zaslužni može njegovega polka in njih velika dejanja.

× **Strogi ukrepi proti samovoljnim morilcem v Rumuniji.** Vodja rumunskih legionarjev Horia Sima je s posebnim odlokom razpustil legionarsko policijo, ki je postala država v državi in zadnje čase na debelo pobijala politične nasprotnike. Razpustitveni odlok pravi, da je ta posebno policija že izpolnila svojo nalogo in da bo smela zdaj poslovati samo v Bukarešti. Legionarska (želez-

nogardistovska) združenja morajo pregledati vse sezname članov ter ugotoviti, kdo se je vpisal zadnje tri mesece in kdo je z lažnim junaštvom hotel prikriti svoje prave namene. V zvezi z razpustom legionarske policije je bila zamenjena tudi legionarska straža pred poslopjem ministrstev in drugimi javnimi ustanovami. Legionarsko stražo so povsod zamenjali pripadniki državne policije. Te dni je bil objavljen tudi odlok, po katerem morajo vsi, ki nimajo posebnega po 1. t. m. izdanega dovoljenja za nošnje orožja, oddati vse svoje orožje najbližjemu državnemu oblastvu. Vsaka kršitev tega odloka bo najstrože kaznovana. Službeno objavljeno je bilo tudi, da je bilo izsledeno in po naglem sodu takoj usmrčeno pet legionarjev, ki so umorili bivša ministra prof. Jorgo in Madgeara. Med usmrčenimi je tudi načelnik policije v Ploestiju.

× **Angleški poslanec je rekel, da Nemci ne ljubijo miru.** V angleški poslanski zbornici je govoril te dni poslanec Marklam Robertom in rekel med drugim: »Hitler ima yso oblast nad svojim ljudstvom. To dejstvo je treba priznati in se zavedati, da te oblasti ni mogoče uničiti z nekaj ljubiznivimi besedami. Nemci že 200 let žive v vojni in mir prezirajo. Vzgojeni so tako, da smatrajo mir za dolgočasen presledek med vojnami. Nemci pojmuje svobodo tako, da dela, kar mu je zapovedano. Nemški listi ostro obsojajo izvajanja angleškega poslanca.

× **Italijani pravijo, da jih bombardiranje njih mest ne bo splašilo.** Italijanski listi obširno razpravljajo o članku angleškega dnevnika »Sunday Express«, ki terja, naj Angleži začno brezobzirno bombardirati italijanska mesta, češ da bodo s preplašenjem italijanskega ljudstva in z zbujanjem nezadovoljstva najprej dosegli zmago proti Italiji. Italijanski listi pa pravijo, da take grožnje Italijanov ne bodo preplašile.

× **V Italiji je odstopilo več vodilnih mož v vojski.** Pretekli teden je bil na lastno željo razrešen poslov načelnik italijanskega generalnega štaba Pietro Badoglio. Na njegovo mesto je bil imenovan general Ugo Cavallero. Za Badogliom je odstopil vrhovni poveljnik italijanske oborožene sile na Egejskem otočju general Cesare de Vecchi in je prišel na njegovo mesto armadni general Ettore Bastico. Potem je tudi podal ostavko šef mornariškega štaba armadni general Domenico Cagnari in je bil za naslednika imenovan Arturo Riccardi. Pa še nekaj sprememb

skem stolpu se bomo spet sestali. Tudi tam moram vrniti milo za drago!

»Ali misliš, da te bomo v borbi s kozaki zapustili?« je rekel Vasiljev odločno. »Ne, prijatelj, ramo ob ramo se bomo borili.«

»Vaša pomoč bi mi bila dragocena, toda vaše sestre ne smemo izpostaviti toliki nevarnosti!«

»Ona misli tako kakor jaz in vas ne mara zapustiti. Pogumna je kakor možki!«

Ceta je nadaljevala pot. Obšla je v širokem loku mesto in prišla na vzhodno stran Haracainska. Obstali so pred visoko ograjenim prostorom, sredi katerega je stalo nizko in dolgo leseno poslopje.

»Tu je zaprta naša živina!« je pojasnil halkovski poglavar. »Moji ljudje so to izvohali. Kje so neki straže?«

S svojimi ostrimi očmi je odkril hišico v bližini ograje. Udaril je s puškinim kopitom večkrat na vrata.

»Odprite!«

»Kdo je?« Dva kozaka sta se pojavila na pragu s puškama v rokah.

Ko sta ob luninem svitu zagledala veliko četo jezdecev, sta grozeče zaklicala:

»Kdo vam je dovolil v tolikem številu obiskati naše mesto? Kaj hočete?«

»Po svojo živino smo prišli.«

»Vzemite si jo!«

Dva poka sta se slišala istočasno. Eden izmed pastirjev je bil zadet, kar je med tovariši povzročilo divje vzklike.

»Naprej, zvesti tovariši!« je zapovedal poglavar.

V trenutku so jezdecji skočili s konj in obstopili ograjo. Ko so polomili trhljo ograjo, so se pogнали proti hišici, v katero sta zbežala

oba kozaka. Strelji obeh kozakov iz oken so spet usmrtili več pastirjev.

Ko vihar so Halki zdaj napadli zgradbo. Razbili so vrata in v notranjosti vse pomenicali. S sablami so pobili ne samo oba kozaka, ki sta hotela hišo braniti, temveč še dva druga njuna tovariša, ki sta znotraj spala. Vse štiri glave so nato nataknil na sulice in jih vzeli s seboj.

Zatem so med divjim kričanjem oprostili črede, ki so bile spravljene v dolgem hlevskem poslopju. Kakšnih petdeset jezdecev je poglaval živino proti stepi.

»Hitite!« jim je zaklical poglavar, da vas zasledovalci ne bodo mogli dohiteti. Strelji so gotovo opozorili vse kozake v mestu in okolici, da se je zgodilo nekaj posebnega.

Polkovnik je zdaj opozoril prijatelje, da sliši peketanje številnih konj.

»Z mestnimi vojniki in stražniki ne bomo imeli težavnega posla!« je rekel. »Samo obmejni švadroni bi nas lahko spravili v zadrego.«

Od Haracainska sem se je že bližala četa jezdecev. Ob svetlobi redkih bakel so videli, kako so se bleščale njih dolge sulice. Bila pa sta vseh skupaj komaj kakšna dva tucata.

»Strnite se v vrste in pripravite puške za strel!« je zapovedal poglavar svojim ljudem.

Ko so pastirji, ki so sestavljali zadnjo stražo, na povelje tiho obstali, so se sibirski vojniki med gluškim vpitjem in maha je s sulicami pogнали v dir.

Polkovnik, Sandorf, Storm in oba služabnika so čakali, da so se jim približali na dvajset korakov, nato pa so sprožili svoje repetirne puške vanje. Uspeh salve je bil velik. Več ko šest konj se je zvalilo na tla in odvrlo jezdece.

Njih tovariše pa to ni oplašilo. S ponovnimi klici »Hura!« so se zagnali proti pastirjem. S krivimi sablami v rokah so jih ti mirno pričakovali.

Naskok je bil silen, toda sinove puščave to ni splašilo. Kljub veliki hrabrosti so bili kozaki v nekaj trenutkih obvladani in neusmiljeno pobiti. Le redkim se je posrečilo pobegniti. Bežeči, ki so bili po večini ranjeni, so naglo dirjali proti mestu.

Ko je bil napad odbit, so Halki naglo odjahali, da so dohiteli prednjo stražo, ki je bila že dosegla ozko grapo. Živina je šla po isti poti pred njo.

»Obmejne čete menda res spijo,« je menil polkovnik.

»Upajmo, da nam niso zaprli izhoda iz grape,« je rekel halkovski poglavar. »Ti vojniki so zviti kakor stepni volkovi.«

»Tišina me vznemirja, zakaj neverjetno se mi zdi, da bi ne bili slišali streljanja.«

»Toliko bolje za nas, se bomo vsaj lahko zadostni maščevali.«

»Kaj še niste zadovoljni s tem lepim uspehom?«

»Ne,« je odvrnil poglavar s trdim glasom. »Kitajski mandarin vas je izdal. Držal se torej ni zakonov gostoljubja. S tem je zaigral svoje življenje. Zdaj pojdimo torej nadenj.«

»Pustite ga pri miru! Mi ne terjamo zadostjenja. Imeli boste neprijetnosti s svojimi oblastvi!«

»Kaj nas briga kitajska vlada! Sinovi puščave priznavajo samo eno oblast.

Prednja straža je bila zdaj pri izhodu iz divje grape. Izvidniki na višinah menda pač niso odkrili nikakih sovražnikov, ker niso dali alarmnih znakov. (Dalje)

je bilo, ki jih vse spravljajo v zvezo z dogodki na grško italijanskem bojišču. Prav tako je baje hotel odstopiti poveljnik italijanskih oboroženih sil v Libiji maršal Rodolfo Graziani, a ministrski predsednik Mussolini njegove ostavke ni sprejel.

× **Zakaj italijanski maršal Graziani v Afriki ne začne ofenzive.** Dva meseca sta že pretekla, ko so čete maršala Grazianija prekoračile libijsko mejo in zavzele Sidi Barani, potem pa so se ustavile. Angleži so se umaknili v utrjeno postojanko Marsa Matruh. Marsikdo se v Evropi sprašuje, zakaj Italijani ne napredujejo več tako, kakor so pričeli. Bistvo tega vprašanja je v tem, da se evropska vojna ne more prenesti na afriška tla. Cest ni tam, a ceste so za vojsko neogibno potrebne. Rek, jezer in večjih studencev tudi ni. Puščava je ravna kakor miza. Kadar piha veter, dviga oblaku prahu in peska, ki pokrijejo vse studence, kolikor jih je. Ko so se Angleži umaknili, so uničili vse studence in jih zakrili. Zdaj morajo Italijani šele iskati izvire. Čete maršala Grazianija so morale zamenjati puške z lopatami. Gradijo 120 km dolgo cesto, ki je potrebna za preskrbovanje tako velike vojske s hrano, strelivom in vodo. Zdaj morajo vse dobivati po morju iz Italije. Tam jim nagajata angleška mornarica in letalstvo. Prav tako jih z morja in iz zraka motijo Angleži pri cestnih delih in pri kopanju utrd. Vročina je neznosna. Vojaki se pod orožjem pri 40 stopinjah Celzija in ob pomanjkanju vode ne morejo najbolje počutiti. Italijani pravijo, da niti v Abesiniji ni bilo tolikšnih težav, kakor so v Libiji. Tam so imeli vsi dovolj vode, čeprav so jo morali večkrat čistiti. Imeli so nadalje les, živino in divjajino. Tako tolmači italijansko mirovanje v Afriki nemški dnevnik »Münchner Neueste Nachrichten«.

× **Angleži so ujeli nemški parnik.** Iz Washingtona poročajo: Nemški parnik »Idarwald« je pred dnevi zapustil mehiško pristanišče Tampico, kjer je bil že dalje časa zadržan in je poskusil priti preko Atlantskega morja v Evropo. Po angleških vesteh je s parnika »Idarwald« prejemala najbrže neka nemška vojna ladja, ki operira v Atlantskem morju, zaloge goriva in živil. Ko je parnik prišel v stisko, so ga nemški mornarji zažgali. Na goreči parnik pa so se vkrcali Angleži in ogenj pogasili.

× **15 francoskih letal je priletelo v Gibraltar.** Associated Press javlja, da se je 2. in 3. t. m. spustilo v Gibraltarju 15 francoskih vojaških letal, ki so priletela najbrž iz Afrike.

× **V Ameriki bodo vsakih dvanajst dni izdelali eno vojno ladjo.** Narodni odbor za obrambo Zedinjenih držav je podal poročilo o pospešitvi gradnje ameriških vojnih ladij. Po poročilu odbora bo zdaj vsakih dvanajst dni izgotovljena po ena vojna ladja. Odbor opozarja, da je v ameriški vojni mornarici še mnogo zastarelega materiala, ki ga bo treba nujno nadomestiti.

× **Dediščina, za katero se bori 5000 dedičev.** Pred sodiščem v belgijskem mestu Gentu se obravnava čudna oporoka. Gre za dediščino štirih milijonov frankov, za katere se pa poteguje 4760 dedičev. Vprašanje je seveda, ali so vsi ti dediči res to; za kar se izdajajo. Oporoka je bila napisana leta 1935. Neka žena iz Tamisa v Flandriji je zapustila vse svoje premoženje svojemu nečaku Eduardu Orlayu, o katerem pa več let ni bilo nobenega glasu. V oporoki je pripomba, po kateri naj se premoženje v primeru, če bi nečaka ne našli, razdeli med vse sorodstvo. In prav ta pripomba je kriva, da se je prijavilo toliko sorodnikov. Vsi se seveda sklicujejo na sorodstvo s pokojno milijonarko. Eduarda Orlaya so iskali po vsem svetu, pa ga niso mogli najti. Sorodniki so začeli pritiskati na sodišče, ki se je naposled moralo ukloniti ter začeti zapuščinsko razpravo.

× **Ker je rešil otroka, so ga izpustili iz ujetništva.** Ob neki lni v Nemčiji že dalje časa popravlja francoski ujetniki nasipe. Pred tedni, ko je Ina močno narasla, je padel v deroče valove triletni deček Mitner in se začel potapljati. Med skupino francoskih ujetnikov je bil tudi Andre Rouge. Ko je zalil klice otroka, se je brez pomisleka pognal v razdivljano reko in po hudi borbi z valovi rešil otroka smrti. Se tisti večer je

prišel v ujetniško taborišče dečkov oče in se Francozu toplo zahvalil za požrtvovalnost. Po dogodku je preteklo nekaj tednov. Ujetnik Rouge je dogodek gotovo že pozabil. Zato si te dni ni mogel raztolmačiti, zakaj so ga nenadno poklicali pred nemškega poveljnika ujetniškega taborišča. Poveljnik je Rougea sprejel zelo vljudno in mu sporočil, da je po nalogu ministrstva za vojsko osvobojen nadaljnjega ujetništva in se sme vrniti v Francijo, ker je rešil malega Mitnerja.

× **Drevo, ki ima v sebi elektriko.** V angleški Indiji rase drevo, katerega listje je nenavadno občutljivo in tako močno nabito z elektriko, da človek čuti udarec, če se ga dotakne. Električna tega drevesa ima v raznem času različno silo. Najmočnejša je v opoldanskih urah, najslabša pa opolnoči. Pri vlažnem vremenu se skoro povsem izgubi. Ptici se tega drevesa izogibajo. Doslej še tudi niso opazili na listih tega drevesa žuželk.

× **Prijazen smeh ji je pripomogel do velike dediščine.** 19letna prodajalka časopisov ki je stala pet let ob istem cestnem oglu v Bostonu, je doživela prijetno presenečenje.

Neki odvetnik, ki je stalno kupoval pri njej časopise, jo je postavil za svojo dedično. Zapustil ji je 80.000 dolarjev. V oporoki je utemeljil to s tem, da je bila v njegovih zadnjih letih edino človeško bitje, ki mu je naklanjala prijazen smehljaj. Ko je mlado dekle izvedelo za svojo srečo, je spustilo časopise na tla in steklo domov. Zdaj si bo kupila majhno prodajalno.

× **Nekatere ptice letijo do 8000 metrov visoko.** Pred desetletji so še menili, da morejo ptice selilke letati celo v višini 10.000 m. Opazovali so sive gosi, ki so pri jesenski selitvi v toplejše kraje preletele 2117 m visoki prelaz Splügen. Z daljnogledi so ugotovili, da morejo nekatere ptice še više. Tako so videli hudournike, ki so leteli v višini 4731 m, galebe pa celo v višini 5000 m. Čez Himalajo morajo ptice seveda še više. Brkate sere in jastrebe so opazovali še v višinah 7000 do 8000 metrov in tibetskega črnega vrana v višini 6400 m. A vse to so bolj izjeme. Povprečno letijo ptice v višini 10 do 300 m.

Kupuj domače blago!

Draginja rase, pokojnine pa so nespremenjene

Pred dnevi je bil v frančiškanski dvorani v Ljubljani redni občni zbor Banovinskega društva državnih in samoupravnih upokojencev za dravsko banovino, ki šteje okrog 1900 članov. Zborovanje je vodil predsednik g. dr. Ivan Vrtačnik.

Najhuje so bili prizadeti naši upokojenci, kakor je povedal v poročilu tajnik g. Anton Spende, z znano uredbo o izrednih dokladah državnim nameščencem, delavcem in upokojencem. Po tej uredbi so bili državni upokojenci deležni le izredne doklade za vsakega otroka po 50 din na mesec. Banovinska upokojenska društva so zaradi tega storila vse, da se ta krivica popravi. V Beograd je odpotovalo odposlanstvo, ki je obiskalo vse pristojne ministre in jim predložilo posebno spomenico. V finančnem ministrstvu so dobili odposlanci zagotovilo, da se bo uredba v smislu izraženih želja popravila in da bodo deležni poviškov vsi upokojenci. Do danes se pa to še ni zgodilo.

Društvo je med drugim posredovalo pri ravnatelju državnih železnic, da bi se povečala zdaj veljavna razdalja 20 km brez žigosanja legitimacij na 40 km. Obljubljeno mu je bilo, da se bo ta prošnja obravnavala ob priliki sprememb splošnega pravilnika o voznih ugodnostih. Ali se je to že zgodilo ali ne, društvo doslej o tem še ni prejelo obvestila. Važno vprašanje za upokojence, ki bivajo v gradbenem okolišču Ljubljane, je tudi njihova uvrstitev iz III. draginjskega razreda v I. Prizadeti so pri tem vsi tisti, ki stanujejo v Polju, na Ježici, v Rudniku, St. Vidu, Smartnu pod Šmarno goro in Podgorici in delno v Kozarjah, Stranski vasi in Dobrunjah. Zadevno izjavo o obsegu gradbenega okoliša mestne občine Ljubljanske je dalo gradbeno ministrstvo že julija in so učitelji, ki službujejo v teh krajih, že dobili izplačano razliko celo za nazaj od 1. aprila l. 1939. Društvo je posredovalo, da bi se čim prej priznala ta ugodnost tudi vsem upokojencem, vendar po sprejetih obvestilih ne moreta ne finančno ministrstvo in ne železniška direkcija izplačati državnim upokojencem te razlike, dokler ne dobijo naloga od svojega pristojnega ministrstva. To se pa bržkone ne bo zgodilo prej, preden svet mestne občine Ljubljanske ne sklene na svoji seji odločbo, da so ti kraji res gradbeni okoliš Ljubljane.

Draginja narašča, položaj upokojencev postaja vse težavnejši. Zaradi čedalje večjega nesorazmerja med pokojninami in med tržnimi cenami prav vseh življenjskih potrebščin še nikdar ni padel gmojni položaj državnih upokojencev na tako nizko stopnjo, kakor je danes. V petek 8. t. m. se bodo sestali v Beogradu odposlanci vseh banovinskih upokojenskih društev, da še enkrat opozorijo vlado na te neznosne razmere. Ker so

med svojim dolgoletnim službovanjem posvetili vse svoje moči državi, je zdaj dolžnost države, da jim pomaga s takojšnjim povišanjem prejemkov na višino, ki ustreza naraščajoči draginji, in priskoči na pomoč še pred zimo z enkratnim izdatnim prispevkom za najnujnejše potrebe.

S svojimi dohodki je ravnavalo društvo štedljivo. Preostanek znaša blizu 27.000 din, vse premoženje društva z gotovino pa je vredno nad 120.000 dinarjev. Društvo ima tudi poseben posmrtninski sklad, za katerega je poročal poslovodja g. Jožko Rosina, medtem ko je blagajniško poročilo podal blagajnik g. Ivan Abram.

Nato so se vršile volitve. Za predsednika je bil ponovno izvoljen upokojeni predsednik upravnega sodišča dr. Ivan Vrtačnik.

Naposled je bil obravnavan predlog, naj bi se delalo na to, da bi se III. draginjski razred sploh odpravil, kar so vsi zborovalci pozdravili. Sklenjeno je bilo, da bo odbor predložil predlog v razpravo na sestanku osrednega upokojenskega društva.

ALI LJUBITE

lepa ročna dela? Naročite si prilogo družinskega lista »PRIJATELJ«. Za pridne roke in boste dobili vsak mesec po 20 različnih vzorcev krasnih ročnih del. Zastonj dobite eno številko na ogled, če pošljete svoj naslov upravi v Ljubljani, Dalmatinova 8/D.

Naročajte Ing. Prezljeve

preparate:

- »Mikrotan« proti mišim in podganam,
- »Rusolin« proti ščurkom in švabom,
- »Pulecim« proti bolham in stenicam,
- »Mortomol« proti moljem in dr. mrčesu,
- »Oniscin« proti prašičkom in ribicam,
- »Anobin« proti lesnemu črvu,
- »Merulin« proti hišni gobi,
- »Negnill« proti gnitju krompirja, repe itd.
- »Lepuzin« maža proti zajcu,
- »Arbosan« drevesna maža za rane,
- »Cepilno smolo« itd. itd.

v ostalih slučajih po predhodnem posvetu. Vse preparate sestavljam samo po naročilu.

Poobl. agronom Ing. Prezljev, specialist za rastlinske bolezni (fitopatolog). Ljubljana, Wolfova ul. 3 — tel. 34-73. št. ček. rač. 13.382. — Uradne ure: 8.—12.

RADIO

Ljubljana

od 15. do 23. decembra.

Nedelja, 15. decembra. 8:00: Jutrnji pozdrav. — 8:15: Komorni trio (Francka Ornikova, prof. Cenda Sedlbauer, prof. Marijan Lipovšek). — 9:00: Napovedi, poročila. — 9:15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9:45: Verski govor (dr. Vilko Fajdiga). — 10: Pisani napravi (plošče). — 10:30: Prenos izseljenske akademije (velika dvorana Uniona). — 12:30: Objave. — 13:00: Napovedi. — 13:02: Radijski orkester. — 17:00: Kmetijska ura: Spori v živinski trgovini (Gunde Lojze). — 17:30: Salonski orkester (vodil bo Petrič). Vmes bodo pele sestre Stritarjeve plesne pesmice. — 19:00: Napovedi, poročila, objave. — 19:30: Slovenska ura: Zbor Krakovo-Trnovo. — 20:30: Pevski in orkestralni koncert (Tone Petrovič in radijski orkester). — 22:00: Napovedi, poročila. — 22:15: Veseli zvoki (plošče).

Ponedeljek, 16. decembra: 7:00: Jutrnji pozdrav. — 7:05: Napovedi, poročila. — 7:15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12:00: Vsega malo (plošče). — 12:30: Poročila, objave. — 13:00: Napovedi. — 13:02: Radijski salonski orkester (vodil bo Novšak). — 14:00: Poročila. — 18:00: Duševno zdravstvo (dr. Anton Breclj). — 18:20: Nekaj ruske glasbe (plošče). — 18:40: Lev Nikolajevič Tolstoj (g. prof. dr. Preobraženski). — 19:00: Napovedi, poročila. — 19:25: Nacionalna ura. — 19:50: Hudomušnosti (Fran Lipah). — 20:00: Hašlerjevi napravi (plošče). — 20:10: Oton Župančič: Veronika Deseniška, tragedija (člani gledališča v Ljubljani). — 22:00: Napovedi, poročila. — 22:15: Večerni spored radijskega orkestra.

Torek, 17. decembra. 7:00: Jutrnji pozdrav. — 7:05: Napovedi, poročila. — 7:15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12:00: Srmi in citrari (plošče). — 12:30: Poročila, objave. — 13:00: Napovedi. — 13:02: Radijski orkester. — 14:00: Poročila. — 14:10: Soliska ura: Bloke, zibelka našega smučarstva (dvogovor; vodil bo Janko Sicerl). — 18:00: Celo solo, koncert prof. Cende Sedlbauerja (pri klavirju prof. Marijan Lipovšek). — 18:40: Ustvarjane sile v kemiji (prof. Adlešič). — 19:00: Napovedi, poročila. — 19:25: Nacionalna ura. — 19:50: Gospodinska svetevainica (Kelharjeva). — 20:00: Prejubo veselje (plošče). — 20:30: Stilni koncert: Večer koncertne suite (radijski orkester). — 22:00: Napovedi, poročila. — 22:15: Samospevi Mirka Jelaščina (pri klavirju prof. Marijan Lipovšek).

Sreča, 18. decembra. 7:00: Jutrnji pozdrav. — 7:05: Napovedi, poročila. — 7:15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12:00: Operetni venčki (plošče). — 12:30: Poročila, objave. — 13:00: Napovedi. — 13:02: Kjer pesem doni, tam veseli smo vsi (plošče). — 14:00: Poročila. — 18:00: Mladinska ura: a. Kako nastaja bakteriosk (obisk v bakterioskarni Jugoslovenske tiskarne), b. Delaj z nami (Miroslav Zor). — 18:40: Oseba in značaj (dr. Stanko Gogala). — 19:00: Napovedi, poročila, objave. — 19:25: Nacionalna ura. — 19:50: Uvod v prenos. — 20:00: Prenos iz opernega gledališča. (V prvem odmoru glasbeno predavanje Vilka Ukmarija, v drugem napovedi, poročila).

Četrtek, 19. decembra. 7:00: Jutrnji pozdrav. — 7:05: Napovedi, poročila. — 7:15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12:00: Odmevi iz Španije (plošče). — 12:30: Poročila, objave. — 13:00: Napovedi. — 13:02: Na harmoniko bo igral Ivo Podobnikar. — 14:00: Poročila. — 18:00: Mladi glasovi (pel bo dekliški zbor »Vigred« ob spremljanju radijskega orkestra). — 18:40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19:00: Napovedi, poročila, objave. — 19:25: Nacionalna ura. — 19:50: Deset minut zabave. — 20:00: Samospevi Angele Hauc-Meglove (pri klavirju g. prof. Marijan Lipovšek). — 20:45: Reproduriran koncert simfonične glasbe. — 22:00: Napovedi, poročila. — 22:15: Radijski orkester.

Petek, 20. decembra: 7:00: Jutrnji pozdrav. — 7:05: Napovedi, poročila. — 7:15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 11:00: Soliska ura: Božič na prekomorskem parniku (Viktor Pirnat). — 12:00: Slovenski napravi (plošče). — 12:30: Poročila, objave. — 13:00: Napovedi. — 13:02: Radijski orkester. — 14:00: Poročila. — 14:10: Tujskoprometni pregled. — 18:00: Ženska ura: Naša družina in božič (Krista Prijatelj). — 18:20: Stravinski Igor Zar ptica, suita (plošče). — 18:40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19:00: Napovedi, poročila, objave. — 19:25: Nacionalna ura. — 19:50: O izseljenih. — 20:00: Koncert (sodelovali bodo Ivanka Ribičeva, Vekoslav Janko in radijski orkester). — 21:30: Poskočnice (plošče). — 22:00: Napovedi, poročila. — 22:15: Gosli in kitara (Slavko Marín, Stanko Prek).

Sobota, 21. decembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7:05: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12:00: Plošče v venčku naj pojo. — 12:30: Poročila, objave. — 13:00: Napovedi. — 13:02: Radijski orkester. — 14:00: Poročila. — 17:00: Otroška ura: Nastop otrok (vodila bo Slavka Vencajzova). — 17:30: Od bajke do bajke (plošče). — 17:50: Pregled sporeda. — 18:00: Orgelski koncert prof. Pavla Rančigaja. — 18:40: Pogovori s poslušalci. — 19:00: Napovedi, poročila. — 19:25: Nacionalna ura. — 19:40: Veselje na deželi (plošče). — 20:00: Zunanje politični pregled (dr. Alojzij Kuhar). — 20:30: »Ena zvezda gori gre, je močn osvetla...« Božični večer z recitacijami, petjem in godbo. Sodelovali bodo člani radijske igralske družine, sestre Finkove in radijski orkester. — 22:15: Za vesel konec tedna (plošče).

Zdravilo, ki vsako leto reši na tisoče otrok

Bilo je pred 50 leti. Na božično noč 1. 1891. so prinesli v neko berlinsko bolnišnico hudo bolnega otroka. Imel je visoko vročino in komaj je dihal. Ni bilo dvoma, da je imel otrok davico. Na ozdravitev ni bilo več misliti. Tedaj se je spomnila sestra, da ji je šef nekoč naročil, naj pri kakem posebno hudem primeru davice pokliče vojaškega zdravnika Behringa, ki je zatrjeval, da je iznašel novo sredstvo proti davici.

Čez nekaj časa je prišel v bolnišnico visokorasel, petintrideset let stari zdravnik. Kakor bi ne bilo nič posebnega, je vbrizgal otroku za kožo neko rumeno tekočino. Kake pol ure je potem čakal pri njem, nato pa mirno šel. Drugo jutro je otroku odleglo. Bil je že izven smrtnih nevarnosti.

Pozneje se je izkazalo, da zgodba o tem otroku in Behringovem zdravilu ni resnična, vendar pa je imela neko podlago. To namreč, da je Behring res iznašel takšno zdravilo. Stoletja je bil človek proti davici brez moči, sto-

letja so morali gledati zdravniki, starši in učitelji, kako je hodil morilni angel v obliki davice med otroke in neusmiljeno trebil njihove vrste. Pa je nenadno vstal mož in napovedal boj tej otroški morilki. Njegov serum se je obnesel, število za davico umrlih je naglo padalo.

Okroglo pol stoletja je od takrat, ko je Behringova iznajdba začela reševati otroke. Behringov serum je nastal po letih najtršega dela, bil je uspeh neskončnih poskusov. Pomladi leta 1893. je toliko napredoval, da je lahko dal bolnišnicam v Berlinu, Münchenu in Leipzigu prve količine seruma. Uspeh ni ostal. Število za davico umrlih je padlo v Nemčiji na petino. Če je znašalo prej 70 do 80 odstotkov, je padlo zdaj na 15 do 20 odstotkov.

Behring pa se ni ustavil pri iznajdbi prvega seruma. Njegova ustvarjalna sila je še naprej delovala. Kakor je iznašel serum zoper davico, je ob Kitasatovem sodelovanju iznašel tudi serum zoper tetanus.

Večje živali po večini živijo dalje kakor manjše

Kako visoko starost doseže to ali ono bitje je največkrat odvisno od tega, kako živi. To velja zlasti za človeka, ki skuša živeti čim udobneje, kar mu manjša odpornost. Toda človeku kakor živalim so ne glede na način življenja postavljene meje starosti. Narava je naklonila posameznim vrstam živih bitij različno starost.

Najvišjo starost dočaka morski orjak kit. Pravijo, da doseže celo 300 let in v izrednih primerih še več. Drugi tak velik, čigar domovina je na suhem, je slon, ki dočaka starost 100 let. Pri levu je značilno, da

doseže višjo starost, če je zaprt v kletki, kakor če živi svobodno. Po kletkah imajo tudi do 65 let stare leve, medtem ko se mu na svobodi nikdar ne posreči živeti tako dolgo. Konj je že precej star, če se mu posreči dočakati 25 do 30 let. Srna pa opeša navadno že pri svojih 15 letih. Lisica doseže kvečjemu 20 let. Čebelnica doživi največ tri do štiri leta. Muham pa je usojeno še dostikrat krajše življenje. Navadna muha dostikrat ne preživi več kakor eno poletje, muha enodnevica pa le nekaj dni.

Kakor je iz teh podatkov razvidno, večje živali dočakajo višjo starost kakor majhne.

V Južnem morju je nešteto neznatnih otokov

Mehiški raziskovalec Zapata trdi, da je Južno morje kljub neštetim odkritjem znano samo površno in da nudi velikanska razsežnost tega morja raziskovalcem še mnoga zanimiva presenečenja. Med drugim trdi, da je v Tišem morju še nad tisoč neznanih otokov. Koliko je sploh otokov v morjih, ne more nihče reči. Mnogi zemljevidi imajo zarisane otoke, toda večkrat gre pri tem za skupinico otokov, izmed katerih so zarisani samo največji na zemljevidu. O drugih se pa nič ne ve, kakor da ji sploh ni. Možna je, da je v morjih milijon otokov ali pa jih je celo še več.

Lakadivski in malaški sultan, ki je po zemljevidu lastnik samo šestih otokov, je v resnici gospodar 120.000 otokov. Filipini, o katerih se zdaj pogosteje govori, obsegajo, če

sodimo po zemljevidu, samo nekaj otokov, v resnici pa je v tej skupini 7268 otokov različne velikosti. Nekateri izmed njih merijo samo po nekaj kvadratnih kilometrov. Gospodarsko nimajo večjega pomena in zato se nihče ne zanima za nje.

Zelo pogosto zanese morje kak parnik k otoku, o katerem niso imeli mornarji prej niti pojma. Pogosto se napotijo na take po naključju odkrite otoke znanstvene odprave in najdejo na njih marsikaj zanimivega. Po večini pomaga golo naključje k odkritju neznanih otokov.

MALI NAVIHANEC

Oče: »Zakaj pa se jokaš?«

Sinko: »Ker sem včeraj padel in se pobil.«

Oče: »Zakaj s jokaš šele danes?«

Sinko: »Ker te včeraj ni bilo doma.«

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglosov s šitrami ostanejo strogo tajni.

STOLE

vseh vrst vam dobavlja najboljše in najcenejše po stari ceni, dokler traja zaloga. — Se priporoča J. PUCKO, Maribor, Tržaška cesta 57. 298

JESENOVE HLODE

od 18 cm naprej ponudite na B. KOLB, St. Vid nad Ljubljano. 296

300 DIN TEDENSKO

lahko vsak zasluži s prodajanjem ali izdelovanjem. Pošljite znamko za odgovor. Jos. Batič, Ljubljana VII. 295

VEVERICE

dihurje, lisice, kune, zajce in vse ostale vrste divjačine — kupujem po najvišjih dnevnih cenah. Sprejemam v strojenje in barvanje. Peter Semko, Maribor, Aleksandrova 13. 297

KMECKI MLIN

vzamem v najem tudi s posestvom. Ponudbe pod »St. 100«, Slovenska Bistrica, poštno ležeče. 293

VAZNO ZA PRAŠICEREJO!

Uporabljajte vsestransko preizkušeno sredstvo redilni prašek »Mastelin«, zakonito zavarovan. Dobite v vseh trgovinah zavitke po 3 do 6 din. Glavna zaloga Magdalenc, Rače.

VEČ ČEVLJARSKIH POMOČNIKOV

sprejme takoj Gorenjak Konrad, Celje, Gosposka 28



Bojni na pljučih!

Pisoci že ozdravljeni!

Zahtevajte takoj knjigo o moji novi umetnosti prehranjevanja, ki je že marsikoga rešila. Ona more poleg vsakega načina življenja pomagati, da se bolezen hitro premaga. Nočno znojenje in kašelj prenehata, teža telesa se zviša ter po opopnenju sčasoma bolezen preneha.

RESNI MOZJE

zdravniške vede potrjujejo prednost te moje metode in jo radi priporočajo. Čim prej začnete z mojim načinom prehranjevanja, tem bolje.

POPOLNOMA ZASTONJ

dobite mojo knjigo, iz katere boste črpali mnogo koristnega. Ker ima moj založnik samo

10.000 komadov za brezplačno razpošiljanje, pišite takoj, da se boste mogli tudi Vi prištevat med one srečneže.

Zbiralnica za pošto:

Pannonia - Apotheke, Budapest 72, Postfach 83, Abt. Z. 491.



SAMO

Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapestna ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetlečimi številkami in kazalcem. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik, zastoj in poštne prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

„Drava“
je prava
zavarovalnica malega človeka



MARIBOR, Sodna ulica 1 — v lastni palači.

Kdor želi sebi in svojcem dobro, se zavaruje pri »DRAVI«. — Zahtevajte pojasnila in obisk zastopnika!

Za starše, vzgojitelje, prijatelje mladine!

Izšla je nova knjiga »SPOLNO ŽIVLJENJE«, katero vsem toplo priporočamo. Greh je, ne povedati pravočasno mladini, kako je prišla na svet, ne ji zaupati skrivnosti življenja. Pisatelj pravi v uvodu: »Povejmo ljudem resnico in obvarovali jih bomo pred težmi in zablodami!« Zato naj čita knjigo »Spolno življenje« zoreča mladina in vsak odrasel človek.

Knjiga obsega 22 zanimivih poglavij in stane s poštino vred samo Din 20.—. Namenjena je predvsem onim, ki si ne morejo kupiti dragih knjig o tem vprašanju. Nakažite denar na poštni čekovni račun št. 14 675 (Hranilnica »MOJ DOM«, Ljubljana), ali pošljite v znamkah na naslov: J. E. Knjižna centrala, Ljubljana, Dvofakova 8a.



NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravljén: **Zgodbe brez groze**
Klabund: **Piotr-Rasputin**
Ravljén: **Črna vojna**
Thompson: **Sivko**
Majerjeva: **Rudarska balada**

Broširana knjiga: din 10.—

Vezana knjiga: din 15.—

ZALOŽBA „CESTA“ LJUBLJANA
KNAFLJEVA ULICA 5

Usoda ljudi!

Znameniti grafoog F. T. Karmah se je odločil izdelati Van horoskop. Njegova priznana sposobnost videti prihodnost v življenju drugih, ne glede na razdaljo, meji na čudovitost. Grafoog F. T. Karmah vam pove po resnici vso Vašo usodo, kdaj lahko dosežete uspeh ali najdete srečo tako v pogledu ljubezni, trgovine, loterije itd.

Njegov popis minulih, sedanjih in bodočih dogodkov vzbudi Vaše začudenje in presenečenje. Ne bodite otožni, ne jadikujte, kajti vse se o pravem času obrne na bolje.

Sporočite mi Vaš naslov in povem Vam o Vaši bodočnosti, sedanjosti in preteklosti več Lego ol smatrali za zmožno. Kupci knjige »Naš život in okultne tajne« dobijo vse gor omenjeno brezplačno. Pošljite še danes natančen naslov in rojstne podatke ter v naprej 30.— din za knjigo »Naš život in okultne tajne« na čekovni račun 17455, na točno in stalno adresu:



F. T. Karmah Zalec

MOŠTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z najnižimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekla za 150 litrov din 25.—, po pošti din 45.—, 2 steklenici po pošti din 75.—, 3 steklenice po pošti din 100.—



„REDIN“ REDILNI PRAŠEK



»REDIN« za prašice. — Vsak kmetovalec si lahko nitro in z najnižimi stroški zredi svoje prašice. Zadostuje že 1 zavitek za 1 prašico ter stane 1 zav.

8 din, po pošti 19.— din, 3 zav. po pošti 35.— din, 4 zav. po pošti 43.— din. Mnogo zahvalnih pism. Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.

Na deželi pa zahtevajte Redin in Mostin pri vašem trgovcu ali zadrugi, ker si prihranite poštino.